

# د غږ چینه

Ketabton.com

محمد انور وفا سمندر

کتاب پيژندنه:

د کتاب نوم: د غږ چينه  
ويناوال: محمد انور وفا سمندر  
ايډيټ: محمد عزيز تحريک  
ډيزاين او د پښتې طرحه:  
چاپشمېر: ۱۰۰۰ ټوکه  
خپرنډوی: حسام ادبي ټولنه  
د خپرونو لړ: ()  
چاپکال: ۱۳۸۸ کال ژمی

کور ودانی!

دغه معنوي پانگه د هېواد د بريالي ويناوال، ليکوال او زړه سواندي فرهنگي بناغلي الحاج محمد حسن  
حسام په مالي لگښت او ملاتړ د چاپ په گانه سنډال شوه.  
کور يې ودان، پر ځلانده پنځونو او فرهنگي يون يې برکت!

## د غږ چینه

مخونه

سرلیکونه

- |    |                                   |
|----|-----------------------------------|
| ۶  | ۱. تقریظ                          |
| ۹  | ۲. دُعا                           |
| ۹  | ۳. ځاني کیهان                     |
| 10 | ۴. بي جنسه چينې                   |
| 10 | ۵. يوازينی خدای                   |
| 11 | ۶. شپه او چوپټيا                  |
| 11 | ۷. سپينه شپه                      |
| ۱۲ | ۸. ژوند مينه کول دي               |
| ۱۲ | ۹. لوست                           |
| 13 | 10. ويره بايد ووينځو              |
| 13 | 11. د کلام لاره                   |
| 14 | 12. اوس غږ دی                     |
| 14 | 13. د سکوت دښته                   |
| 15 | 14. بژژرس                         |
| 15 | 15. ژوند چې دی موجود ټولو دانو کې |
| 16 | 16. گوربت                         |
| 16 | 17. خدای مينه کوي                 |
| 17 | 18. لوی نقاش                      |
| ۱۷ | 19. لنډمهالي کورونه               |
| ۱۷ | 20. خپل درمند                     |
| ۱۸ | 21. پرته له خدايه نشته            |
| ۱۸ | 22. د زړه په قدمونو               |
| ۱۹ | 23. ميراث                         |
| ۱۹ | 24. د غږ رود                      |
| ۲۰ | 25. د بدن کورگی                   |
| ۲۱ | 26. د روح سترگه                   |
| ۲۲ | 27. لوی مينه گر                   |
| ۲۲ | 28. د کلمي باغ                    |
| ۲۳ | 29. د طبيعت ژبه                   |
| ۲۳ | 30. سپينه لمبه                    |
| ۲۴ | 31. چېرې نه څو                    |
| ۲۴ | 32. کور غږوول                     |
| ۲۵ | 33. سړي کرښې پر غاړو              |
| ۲۵ | 34. د غږ کتاب                     |
| ۲۶ | 35. غږ تيارې وينځي                |
| ۲۷ | 36. هستي غږوونکی                  |
| ۲۸ | 37. نه ليکل شوی غږ                |
| ۲۹ | 38. د چنار پانې چې شعر وايي       |
| ۲۹ | 39. شعر پيدا کول                  |
| ۳۰ | 40. د غږ تاج محل                  |
| ۳۰ | 41. بې سواده غږونه                |
| ۳۱ | 42. د غږ سپوږمکی                  |
| ۳۲ | 43. د بدن ځاله                    |
| ۳۲ | 44. د خيال په سترگه               |
| ۳۳ | 45. په مين کلام سره               |
| ۳۳ | 46. د غږ په پلونو                 |
| ۳۴ | 47. ښکاريم زه د غږ لپاره          |

48. د نور خوراک ۳۴  
49. ټول د مینې له جنسه ۳۵  
50. پرته له خدایه هرڅه دروغ دی ۳۶  
51. د الوت ډگر دننه دی ۳۶  
52. روح تر زمان مشر دی ۳۷  
53. د غږ په ډیوه ۳۷  
54. مولانا؛ د کلمې سیلانی ۳۸  
55. د سمندر رنگین کنډولي ۳۹  
56. سکوت غږمېږي ۳۹  
57. هرڅه مینه پیدا کوي ۴۰  
58. د مینې څیره ۴۰  
59. کیسه، کیسه گر او نندارچي ۴۱  
60. د غږ څیره او ننداره ۴۱  
61. زړور زړه ۴۱  
62. شعر د هرڅه ذات ۴۲  
63. بې زړه شپې ورځې ۴۲  
64. زه خپل یم ۴۳  
65. کله چې زړه له مینې ډک وي ۴۳  
66. برخلیک؛ بلنلیک ۴۳  
67. بدن پل دی ۴۴  
68. د هستي رنگین باغ ۴۵  
69. کور مو برخلیک دی ۴۵  
70. سکوت ټوله دنیا ۴۶  
71. سکوت نا اشنا ژبه ۴۶  
72. ژوندی کلام ۴۷  
73. د فردي ذهن سیوری دی ۴۸  
74. زه د غږ یوه تالنده ۴۸  
75. ژوند یوازې خغلي ۴۸  
76. معنویت پیل دی ۴۹  
77. د چوپتیا ذکر ۴۹  
78. له ذهنه لوڅ ۵۰  
79. کامل عشق ۵۱  
80. د نااشنا ځمکو مسافر ۵۱  
81. دی هر وگری یو ماشوم ۵۲  
82. هستي د معنوي غمېو صندوقچه ۵۲  
83. هستي پرته له خدایه حس کوو ۵۳  
84. څه چې وینو ژوند دی ۵۳  
85. د غږ سنگتراش ۵۴  
86. مینه‌گر رودونه ۵۵  
87. زړونه د سمندر په لور روانې بیړۍ دي ۵۶  
88. پرته له خدایه څنگه ژوند کوو؟ ۵۶  
89. د چوپتیا سپینه کلمه ۵۷  
90. خپل شتون راوباسم ۵۸  
91. د غږ میدان ۵۸  
92. خپل کلی ۵۹  
93. د غږ په عمر زاړه او پاخه ۶۰  
94. زه خپل ځنځیري ۶۰  
95. زړه کې کرل شوي کرښې ۶۱  
96. د کلمې کور او کلی ۶۱  
97. د ذهن دورې ۶۲

|    |                         |
|----|-------------------------|
| ۶۲ | ۹۸. پټه نڅاه            |
| ۶۳ | ۹۹. ټول باور و          |
| ۶۳ | ۱۰۰. د مینې نینې        |
| ۶۴ | ۱۰۱. مور غږوول          |
| ۶۵ | ۱۰۲. نوي کاپي نات       |
| ۶۵ | ۱۰۳. مینه شته؛ ژوند شته |
| ۶۶ | ۱۰۴. خدای شته           |

## پرتلیز تقریظ

ټولو ته روښانه ده چې هر څوک د خپل زمان او ټولنیز چاپېریال د برلاسو، واکمنو شرایطو (درک، پوهې، عملي تجربې، اقتصادي، سیاسي، عقیدوي، غوښتنو او انساني اړیکو، اړتیاوو) ثمر او محصول دی. که تېر مهال ته څیر شو، زموږ د وطن د گڼ شمېر شاعرانو او لیکوالو پر اثارو د څوارلسمې لمریزې-لیږدیزې پېړۍ په لومړۍ نیمایي کې د مطلقه پاچاهۍ د اغیز رغنده سیوری پروت و، آن تردې پورې چې د ۱۳۵۱-۱۳۱۱ کلو ترمنځ د قلموالو او ادیبانو کتابونه چې د چاپ په گانه سنگار شوي دي. د ډېرو چاپ شویو کتابونو د لومړۍ پښتۍ په دوهم مخ کې اړومرو د اعلحضرت محمد ظاهر شاه پاچا عکس چاپ شوی او یو شمېر شاعرانو، لیکوالو د زماني او مکاني مجبوریت له مخې په خپلو کتابونو کې داسې جملې هم لیکلي دي:

«غمر دي ډېر شه پاچا!» او یاداجې «ای زموږ ستر ټولواکه! ستا سیوری دې پاک خدای زموږ له سرو څخه نه کموي!»

خو د شلمې زېږدیزې پېړۍ په دوهمې نیمایي کې هغه مطلقه رژيم ږنگ او نسکور شو او پرځای یې درباري جمهوریت، ورپسې دموکراتیک او بیا اسلامي جمهوري نظام منځته راغی، ځکه نو د شاعرانو زړونو، فکرونو او روحونو د آزاد (خپلواکو) الوتلو خیال او چانس وموند.

اوس (په یوویشتمې پېړۍ کې) هر لیکوال او شاعر د خپل زړه او ذهن په سلا، مشوره د خپلې خوښې نیلۍ د ادب په اړت ډگر کې څنگه چې یې زړه او سوچ غواړي، په همغه شان یې پر غه غږلوي، د دولتي واک او سیاسي رژیم ډېره پړوا نه ساتي.

په ځانگړي ډول کله چې د غربي (لوېږځي) دیموکراسۍ آزاد لاسونه زموږ تر ټولنې راوړسېدل، خبره (په ادبیاتو کې) تر آناړشۍ او ابتذال پورې ورسېده، هر څوک په خپل سر شو. معیاري ژبه، معیاري لیکدود له گډوډۍ سره لاس او گریوان شول.

هیڅوک هېچا ته د تسلیمۍ سر نه ټیټوي. هر شاعر او هر لیکوال خپل ځان «من» لاسه کوي، چې پاوباندې من نه هم زیات گڼي...

څومره چې زه په خپل هیواد کې په تېرو ۳۹ کلو کې د خپلو خلکو مورال، ذوق او د خوښونې نبض ته څیر شوی يم؛ د ډېرکیو کلشېبې شاعري (مقلد، ساده، مبتدل نظمونه) له احساساتو ډک شعارونه (د مړده باد، زنده باد چيغې) د لنډو کیسو، داستانونو، ادبي ټوټو متحدالماله (پخوانۍ متداوله، منله شوې) ډېره خوښېږي، خو د لږکیو کسانو (د پوهو، مبتکرو او صاحب نظر اشخاصو) زړونه او فکرونه په نوو او ابتکاري تخلیقاتو، شعر او نثر د نوي او پرمختللي پیر (معاصر ژوند) د غوښتنو مطابق اوبه څښي او ادبي تنده پرې ماتوي.

زه چې كله له غږمعياري خو رښتيني ابتكاري شاعرۍ او ليكوالۍ سره مخامخ شم، وار دواړه زما پاملرنه خپل ځان ته را اوري، نوښتگر اثار مي ډېر زيات خوښيږي. په همدې لړ كې زما مخ ته پرته د ښاغلي ليكوال محمد انور وفا سمندر صاحب لنډې ادبي ټوټې د ټولگې په څېر «د غږ چينه» هغه اثر دی چې ما يې له لوستلو څخه ډېر خوند واخيست. قدرمنو لوستونكو!

موږ او تاسې ټول خبر يوو او پوهيږو چې هر سمندر غاړې خپل اورېدونكي، هر شاعر-ليكوال خپل لوستونكي لري. دا ځكه چې له يوې خوا ذوقونه او علاقې متفاوتې دي او له بلې خوا څخه فطري استعدادونه، د پوهې كچې او د ژوند عملي تجربې سره توپير لري. د يو چا به ولسي، فولكلوريك موضوعات خوښيږي، بل به په ادبياتو كې د باسوادې نړۍ د شهكارونو مينه وال وي، څوك به د ديني، عقيدوي او عرفاني (معرفتي) مفاهيمو ملنگ (پلوی) وي؛ چا ته به رواني، علمي، ساينسي، تخنيكي فنون د ژوند د ايډيال تخيلي ناوې گرځيډلې وي، څوك به سفسطو كې ورک وي او څوك به په متخصصو فلسفو كې د ژوند او مرگ حقيقت لټوي.

د سمندر صاحب دا ټولگه د اُلفت صاحب د غوره نثرونو څخه رغنده او څرگنده توپير لري. په دې معنا چې د اُلفت صاحب هنري نثرونه د څوارلسمې پيړۍ د لومړۍ نيمايي (۱۳۵۰-۱۳۲۰ مو كلو) زېږنده، نوښت او شهكارونه دي، هغه نثرونه، ادبي ټوټې د ملايي ليكوالۍ، مذهبي نړۍ ليد، د افغاني سُننې ټولنې (په پخوانۍ) په منله شوې بڼه د خلكو د گډ دود په مروجې او ژوندۍ لهجې (ولسي ژبې) د تېرې زمانې په هنري ليكدود ليكل شوي دي. د اُلفت صاحب ادبي ټوټې عام فهمه دي، ځكه يې زموږ په ټاټوبي كې گڼ شمېر مينه وال او پلويان (لوستونكي او خوښوونكي) شته، خو د ښاغلي انور وفا سمندر «د غږ چينه» ادبي ټوټې خاص فهمه دي. دا لنډ خپلواک نثرونه د يوويشتمې عيسوي پېړۍ بچي (لوني-زامن) او ادبي-هنري پنځونې دي.

د وفاسمندر ددغو نثرونو شكل او محتوا دواړه لكه نوی (آزاد) شعر نوي دي. زما په اند او گومان به دده دا نثرونه په مشرانو (د پاڅه غمزلرونكو كسانو) كې چې نالوستي او كم لوستي دي، لږ لوستونكي او مينه وال پيدا كړي، خو باور لرم چې د هيواد په ځوان او راتلونكي توکم كې به ښاغلی محمد انور وفا سمندر د نوې ليكوالۍ د نوي ادبي سبك د نوښتگر-پيلگر ليكوال په صفت وپېژندل شي. دده ابتكاري ليكنې او لنډې ادبي ټوټې به د نورو لپاره د لارې ډيوه او د ادبي يون خراغ شي.

د وفاسمندر په دې كتاب كې مختلفې ادبي ټوټې او بېلابېلې مطالب په هنري ژبه بيان شوي دي. ښاغلی سمندر صاحب د هغو ټولو ناروغيو، بدمرغيو، ستونزو، ناخوالو، كړاوونو، رنځونو، دردونو، د روزگار د تورو درېلو پرتيا او گرمتيا چې زموږ د زمانې انسان (نر-ښځه) ورسره لاس او گرېوان دی، پخپله د انسان په نه پاملرنې، بې خبرۍ او د هغه د ناپوهۍ پر ولو باروي.

محمد انور وفا سمندر په خپلو دې ادبي ټوټو كې غږ (صوت) د خپل ځان او ټولو وگړو ښوونكي بولي. روح تلپاتې موجود گڼي، خو تصوير ورته د فزيكي جوړښت ظاهري عكس (مؤقتي پديده) ښكاري.

ښاغلي سمندر صاحب په دې نثرونو كې يوه نوې طرحه لوستونكو ته وړاندې كړې ده. دی په خپلو دې خپلواكو نثري-ادبي ټوټو كې په غږمستقيمه توگه له خپل لوستونكي سره په جدل او مشاجره (په پوښتنې او ځواب ويلو) بوخت دی. دی غواړي هر لوستونكي د فلسفې په ضد او نقیض مېتود، د منطق په زینې د علم، پوهې او درك (معرفت) د مانۍ هسك بام ته ور پورته كړي.

سمندر صاحب شعر ته د غږ رنگينه تابلو وايي. دی د انساني چاپېريال هر څيز او د هرڅه غږ (آواز) شعر بولي. ځمكه ورته د ارواح ښوونځی ښكاري. د ارواح كور په نور او صوت (غږ) كې ويني. نور او غږ د روح غذا گڼي.

سمندر صاحب په دې نثرونو كې انسان (لوستونكي) ډېر زيات د فزيكي (ارگانیک-ظاهري) ژوند په پرتله باطني (روحي-معنوي) ژوند ته متوجه كوي او دی خپل لوستونكي دم-قدم د سوچ، تفكر او تخيل د څڼو په ولونو (كوڅېو) كې ځنگوي.

سمندر صاحب په نظر: «له مينې پرته بل هيڅ شی وجود نه لري! ټول غږونه مو د مينې لپاره دي. نومونه مو د مينې پلونه دي.» وفا سمندر ليكي:

«زموږ ښه شيان، زموږ مېوې، زموږ ښکلاوې، زموږ ځلاوې ټول له غږه او رڼا راټوکېدلې. غږ د هستۍ لومړنۍ گام دی. هستي، کاینات، ستوري، سیندونه ټول له غږه راغلي او پلي شوي. او موږ یو بل ته د غږ او رڼا د سمندر رنگین کډولي ورکوو.»

د سمندر په فکر: «روح له آسمان څخه لېرې شوی، په دې مکان او زمان کې مېشته شوی دی.»  
سمندر صاحب په غېږ مستقیم ډول له هر لوستونکي څخه پوښتي چې د خدای (ج) په ارټي هستۍ کې دا کار ولې شوی دی؟

محمد انور وفا سمندر په خپله دې ټولگه کې موږ دې ته ځیر کوي چې: «خدای مینه کوي او موږ د مینې له جنس څخه یاستو. زموږ د سرنوشت پاڼه د مینې په رنگ لیکله شوې. سرنوشت مو د بېرته وربللو له مینې ډک بلنلیک دی. زموږ راتلل د مینې راورل او وړیا وېشل دي. مینه هغه وخت موندل کېږي چې وشي. موږ چې څومره مینه ورکوو، لازياته یې تر لاسه کوو. مینه یوازینی څیز دی چې نه اندازه کېږي. مینه بې زمانه ده. مینه ځواني او زړښت نه لري. مینه مرگ او ژوند نه لري.»  
درنو همژبو!

که چېرې تاسې ښاغلي او اغلي د قدرمن لیکوال محمد انور وفا سمندر صاحب «د غږ چینه» نثرونه ولولې، نو تاسو ته به روښانه شي چې دده هر نثر دده د پوهې او روح د ژور سمندر له ژور تل څخه راوتلی او راپورته شوی قېمتبها مرغلره ده.

زه گران ورور محمد انور وفا سمندر ته ددې تخلیقي اثر د لیکلو او چاپولو مبارکي وایم! دده د لاسترو بریاوو په هیله!!!

۱۳۸۸ کال د لیندې ۱۶مه

محمد عزیز تحریک

د یوازیني خدای په نامه  
چې ټوله هستی یې ډېره  
ښکلي پیدا کړې

دعا!

ژوند او چاري مو هغسي چي الله يي غواړي.  
او موږ هرڅه الله ته سپارلي،  
هرڅه د الله دي. موږ ژوند لرو، کورنۍ لرو، چاپېريال او هېواد لرو.  
او ريښتيني دا چي خداى لرو.  
خداى دا ټوله هستي جوړه کړې  
او دا لوى ډگر زموږ ښوونځى دى.  
موږ ددې پوښتنې ځواب پيدا کوو چي ژوند د څه لپاره دى؟  
له آسمانونو څخه د روح لېرې کيدل  
او په ماده، مکان او زمان کي ميشته کيدل د څه لپاره دي؟  
او يوازې همدا شېبه يي وخت دى چي تر ټولو ستره زده کړه وکړو.  
هو، که هرڅه د خداى په نامه،  
د خداى لپاره او  
د خالصانه مينې له مخي سرته ورسوو؛  
نو د ژوند لويه روژه به مو نيولې وي.  
ذهن تر کنترول لاندې ولږه او ټول پام د خداى پر حضور راټول کړه،  
د هستۍ د مکتب بيرنۍ فصل همدا دى.  
\*\*\*

## ځاني کيهان

روانه پيړۍ د سرعت او منډو پيړۍ ده.  
اوسنى انسان په تېره بيا لويديځوال انسان چي د تخنيک په جوړه کړي پاچاهۍ کي حيران او ناهيلي ناست  
دى، د وخت اقتصاد په مخه کړى.  
اوس هغه فرصتونه له منځه تللي چي اروپايي شاهزادگيانې په مجللو، خو خاموشو حرامسرايونو او  
ارگونو کي له ميلمه شواليو سره يوازې شي او د پاچاهۍ کاتب ورته د تېر په دوام د ويکتور هوگو  
(د خوارانو) يا د ليو تولستوى د (سولي او جگړي) د زر او څو سوو مخو ناول يو څپرکى ولولي.  
ستري ناهيلي او د يوازېتوب په بي څيرې دېوالونو کي را ايسار انسان د معلوماتو نړۍ پکو کړى،  
ځکه نو لنډ، شاربل شوى، خو رنگين کلام د ډېرو په زړونو او حواسو ښه لگيږي.  
نوى شعر، آزاد شعر، سپين شعر، ادبي رنگيني طرحي او د کلام او نثر نور شکلونه ورځ تر بلې نوي  
پلويان خپلوي.  
موږ که په دې ډگر کي په خټ پاتې يو، نو بار يي د جگړې پر اوږو ور اچوو،  
خو جگړه زموږ له نارو سورو او فرمانونو د باندې راوتې!  
نو نن هم کيږي له خپل ځاني کيهان څخه نوي او تازه رودونه، ويالي او لښتي د تورو او کاغذ فصل ته را  
وبهوو.  
راځئ يوځل هسي ځان تجربه کړو چي هيڅوک را پکې تکرار نشي.  
راځئ نه تکرار شو او نه د زاړه او تللي متن تکرار واوسوو.  
\*\*\*

## بي جنسه چيني

ښځه څوک ده؟ ښايي هره ښځه يو ځل ددې پوښتنې په هنداره کي خپله څرگنده او نا څرگنده وجودي برخه  
وگوري.  
د ادبياتو د را ټوکېدلو يو لامل همدا دى چي انسان غواړي د خپل وجود ورک کيهان وغږوي.

ادبیات که د خیال له جنس قد پورته کړي؛  
نو بې له شکه چې انسان ته یوه بشپړه ننداره ورکولای شي.  
مور په ورځني ژوند کې؛ راشه درشه کې؛  
کړو وړو او د معلوماتو راکړه ورکړه کې مستعمل ژبني ادب کاروو،  
خو چې د خیال ځمکو ته ورسو نو لومړنی وینو.  
هلته غږ لومړنی جنس دی او په تورو لیکل شوي کتابونه د غږ بهرنی جنس!  
انسان که ښځه وي که نر د کلام امانت له ځانه سره لري.  
ادبیات د فکر او خیال د فعالیت سپین جوهر دی چې زموږ ذهني، حسي، رواني او حتا په ښه حالت کې  
زموږ روحي تندي سړوي.  
هنر نه نارینه دی نه ښځینه.  
ارواح او د نور او غږ سمندر هم داسې دي.  
او افغاني ښځې؛ آ د چا خبره دکار لپاره پیدا دي.  
ښځې د کورکولو او اولاد راغټولو لپاره پیدا دي.  
خو بیا هم ځینې ښځې فرصت مومي، چې د خیال نیلۍ د ادب په قلمرو کې وځغوي.  
د هنري پنځونو په شېبه کې ارواح له ښځینه او نارینه کالبوته وځي  
او د بې جنسه چیني نور او اوبه څښي. او بې جنسه کلام غږوي.  
د خدای پیژندنې نښې، قدرت، خرد او آزادي دي.  
انسان داسې موجود دی چې برخلیک یې په ځمکه او نور جهان کې د آزادۍ، خرد او عشق تجربه کول  
دي.  
انسانان ښځې او نر په خپلو ټولو بوختو سره ددغه ستر هدف د پلي کولو په لاره کې گام پورته کوي.  
د روح په توگه د انسان رښتیني عروج هغه وخت پېل کېږي چې ددغه هدف لپاره په اکاهاڼه توگه  
ورووځي.  
ادبیات په سوچه او اصیل حالت سره کولای شي انسان د لویې پوهې سمندر غاړو ته ور ورسوي.  
\*\*\*

## یوازینی خدای

مور یو او خدای هم شته.  
خدای شته خو پښې، لاسونه، حواس، ذهن دا هر څه ځغلي!  
خو دا ټولې هڅې خدای ته نه رسیري.  
پښې، لاسونه، سترگې او غوږونه یوازې هغه څه ویني، اوري  
او تجربه کوي چې له غرو او رغو او بیا له راز راز شیانو ورته را گرځي؛  
نه، ورک به شم؛ خدای شته!  
\*\*\*

## شپه او چوپتیا

دېرځله حرکت یوازې د مادي ملاقات دی.  
آسمان هیڅا په ځمکنیو پښو نه دی لیدلی؛  
نو د حرکت لوری دننه دی؛ مور د هرڅه په وره کې ولاړیو!  
راځئ هغه څه وویږو او تجربه یې کړو چې ټول ژوند مو په ډار ور کتلي؛  
شپه او سکوت د داسې حرکت غږ پر مور کوي.  
\*\*\*

## سپینه شپه

د ښې شېبې او سپینې شپې پر درشل ولاړو دوستانو!  
تاسو په یوه سپینه شپه کې د برخلیک په لاره نور منزل وهئ.  
سپینه ځکه وایم چې شپه ستاسو هر یوه لپاره سپینه ده.  
تاسو یوازې خپله پریکړه کوئ چې دا سپینه شپه پر څه شي ډکه کړئ؟  
انسان له دومره واک سره راغلی؛ خو لا له خپل واک څخه ناخبرې اوسي.  
مور هغه څه کوو چې د نورو خوښېږي!  
آیا کله مو دا را څخه پوښتلي چې د خدای اراده په څه شي خوشحالیږي؟  
مور هره شېبه د خدای د خوشحالولو واک او وخت لرو؛  
نو ورځې د سپینې شپې اقلیم ته، د خوب وړیا بیړۍ تاسو هر یو هغو ځمکو ته رسولای شي، چې هېڅ  
مهال مو نه دي لیدلي.  
نوي شپه او نوی سفر زموږ ځاني حق دی.  
\*\*\*

## ژوند مینه کول دي

ژوند مینه دی؛  
هستي مینه ده!  
دا لمر، دا ستوري، دا سپوږمۍ...  
ټول د هغې ابدې مینې سوغاتونه دي، او موږ ته د لوی مینه‌گر کیسې کوي.  
دا له رنگینو کبانو ډک مست سیندونه،  
دا د جگو، جگو ونو ځنگلونه او پریمانه مېوې،  
دا له غمیو ډک غرونه، دا زموږ لوی انساني تېر...  
ټول له عشق او مینې پیدا دي.  
زموږ شرف په دې کې دی چې هستي په مینه وپالو!  
\*\*\*

«په هېڅ راز له الهي رحمت څخه به برخې نه یاستی؛  
مگر دا چې هغې مینې او محبت ته څټ کړئ چې ستاسو لپاره ډالۍ شوې؛  
د مینې اقلیم چېرې نه دی؛ یوازې په ځان کې سفر وکړئ؛  
تاسو هر یو خپل وړوکی کیهان یاست.»  
\*\*\*

## لوست

مینه یو سپین قلمرو دی.  
دا قلمرو هېڅ ډول پولې او سرحدونه نه لري.  
د مینې په سپین هیواد کې نه وېرې ته ځای شته او نه شرم ته!  
مینه سپینه ده، پاکه ده، بې عیبه ده... مړینه او زوال نه لري.  
مینه شته؛ خو چې مینه‌گر شو؛ خو چې ومنو خدای موږ هېڅ مهال په ځنځیرونو نه یو تړلي؛  
خدای شته؛ مینه شته؛ ټول لوست همدا دی.  
\*\*\*

## وېره بايد ووينځو

انسان ويريري! خو د وېرې موضوع ته نشي ورکتلای!  
انسان له پېله ډارول شوی؛ میندې او پلرونه لومړي واکمن استازي دي چې ویره د تازه،  
نوي او ماشوم انسان په ذهن او خاطرو کې کړي!  
وېره موږ ته راکړل شوې.  
وېره اصلي نه ده.  
موږ وېره زده کړې؛ کړلې!  
وېره بايد ووينځو!  
زموږ زړه هغه سمندر په ځان کې ویده لري چې وروستی به له ذهن او فزیکي حواسو را جوړ ټول د  
وېرې شرمونه؛ شړوي!  
او موږ ته به د خیال او خوب سپینې، تازه، سوچه او بې‌گناه خوښۍ را پخلا کړي.  
نو راځئ دا له شرمونو او وېرو ډکه ورځ په یوه خالي شپه ورکړو.  
د شپې خیالي‌گر اقلیم کې زموږ او ستاسو د روح بیړۍ د نور او صوت د سمندر غاړو،  
د خپل نا اشنا وطن په لور، د تللو تلوسه لري.  
موږ هم ددغه خاموش جشن د نمانځنو په خاطر خپل زړه پر سکوت ورکوو.  
\*\*\*

## د کلام لاره

کلام لومړنی دی؛  
کلام تر هرڅه مخکې دی.  
کلام د ټول تخلیق زړه دی.  
او کلام شته!  
کلام ژوندی دی. کلام د ژوند اوبه او خواږه دي.  
کلام په زمان او مکان کې له باد او باران او غورځو، پرځو ډک ځغلي،  
اوسي او ارواوي د رڼا برجونو ته رسوي؛  
خو د ځوانۍ او زړښت د فصل تابع نه وي!  
کلام تل تازه دی او هغه وخت پرک وهي، چې موږ چوپ شو،  
هغه واورو او هغه ته لاره شو. نو راځئ راسره!  
هو، چوپتیا د کلام لاره ده، برکت دي وي.  
\*\*\*

## اوس غږ دی

انسان د غږ شپېلی دی.  
انسان غږ ښکاره کوي.  
انسان مجسم کلام دی.  
انسان گوري، پوهيزي، اوري او دا ټول غږ دی چې را څرگندېږي.  
زموږ لومړنی عمر هماغه لومړنی غږ دی. او غږ هره «شېبه» لومړنی دی.  
غږ تازه، سوچه او ژوندی دی.  
موږ غږ راوړوو؛ غږ رښتیا کړوو. او غږ اوسنی دی.

غږ د اوس غږ دی.  
زمانه د مړو، تللو، ډبره شویو غږونو هديره ده.  
زمانه نشته؛ زمانه اوس ده او اوس غږ دی.  
زما زمانه همدا غږ دی. زه اوسنی یم؛ اوسنی غږ!  
یوه بزگرکار کاوه؛  
د هغه د لاس پرتیاکو او د وچولي پرخولو وریځي، غنم، جوار او شني شوتلي را وتوکېدلي  
او دې ټولو خدای یاداوه او دومره غږونه له چوپه خوله بزگره راوتل؛  
خو هغه ټولو بیسواده گانه!  
آخر هغه کتاب نه لوسته؛ نه لیکه؛  
نه لاره!  
\*\*\*

### د سکوت دښته

موږ په وینځلو حواسو او سپین ذهن کې، د خیال ډیوه بلوو  
او په دغه شعر کې د زړه پر لاسونو بنورو او د هستی په ذات کې نغښتی خوږ ریتم په خبرو او غږېدلو  
او (غږ) کېدلو راولو.  
هو، سکوت نه لیکل شوی کتاب دی؛  
که غواړم تازه څه وپنځوم؛ سکوت ته به کښېنم؛  
سکوت کې به کښېنم؛  
سکوت به اورم؛  
سکوت هم لوستل کېږي؛ هم وېل کېږي، او هم موندل کېږي!  
د سکوت دښته دننه ده؛  
چېرې چې زه یم او هغه یو راسره دی!  
\*\*\*

### بژرژرس

باید سپین شو. باید لومړني شو!  
موږ چې په جنت کې کور خوشي کاوه؛ دا فکرونه، باورونه راسره نه و؛  
دا زموږ نه دي؛ نه دي!  
دا مړه غږونه او مړې سندري دي!!!  
موږ باید د حواسو او ذهن تیاره شپه په خپل دننه کې ختمه کړو.  
زموږ تل کې ځپانده بژرژرس د سمندر د څپو غږ دی.  
زموږ غږ هغه خندا ده چې غاټولو له شمال څخه زده کړي.  
زموږ ناره هغه غږ دی چې خندا ورڅخه جوړیږي.  
\*\*\*

### ژوند چې دی موجود ټولو دانو کې

د غږ او رڼا سیلانیانو!  
کاروان مو روان دی؛  
کاروان الوزی، لوبږي؛ تېرېږي!

مور د غږ او رڼا مرغلي د غوښو او هډوکو په اوبانو کې سپرې د رانه ورک سرنوشت درشل ته ځو!  
ژوند کاروان دی؛  
پیدا کېږي، ځوانېږي؛ زړېږي؛  
لوېږي!

دغه د وړمو کاروان هم تېرېږي!  
اوس مور او تاسو یو او په ستورو کې ولاړه د سکوت دمه!  
شپه تیاره ده؛  
خو څه شی نه لري! شپه یو تش فصل دی.  
شپه زموږ د خیالونو او زړونو د الوتلو پرمخ تش ټاټوبی دی.  
مور په شپه کې، د زړه په سترګه، د خیال په وزرونو ناپیدا ځمکې مومو.  
راځئ چې دغه شخصي او خصوصي سفرونه پیل کړو!  
لږ شېبه وړاندې د میلستیا وړیا باغونه دي او هر څوک ځانګړی میلمه.  
جانان اوسي زما او ستا دواړو په زړو کې  
لکه ژوند چې دی موجود ټولو دانو کې.  
کبیر

\*\*\*

## گوربت

مور په وینځلو حواسو او سپین ذهن کې، د خیال ډیوه بلوو او په دغه شعر کې یې د زړه پر لاسونو  
بنوروو  
او د هستۍ په ذات کې نغښتي خوږ ریتم په خبرو او غږېدلو راولو.  
دغه له سترګو پناه پاچا هغه وخت لیدل کېږي، چې انسان د مینې، رڼا او سپېڅلي کلام کانال او شپېلۍ  
شي.  
روح د اکاځې له سرمنزل څخه را لېرې شوی دی.  
هغه څه چې د روح سترګه او غوږ یې ویني، اوري؛  
زموږ د فزیکي سترګو او غوږونو په ژبه نه راځي؛  
فزیکي ژبه غوښه ده او غوښه غوښتلای او ډېرولای شي!  
دا ژبه غږ په واک کې نه دي؛  
نو مور هغه وخت کولای شو د هستۍ زړه ووینو، هلته واوسو او هغه درک کړو، چې وینس روح شو.  
یو بیباکه گوربت، یو ستور وزری مرغه!  
\*\*\*

## خدای مینه کوي

« خدای له مور سره مینه کوي، نو مور هم باید داسې وکړو؛  
مور هم له خدای سره مینه کوو.  
مینه ژوند ده.  
مینه بهیري.  
مینه شنه شوی دنیا ده.  
مینه د زړه ساه را کښل دي.  
مینه له اسمان څخه را اورېدلې خدا ده.  
مینه زما د سترګو لیدل دي.  
مینه د خدای خط دی. مینه خدای لیکلي.

مینه د خدای ده. ځمکه د مینې زده کولو مدرسه ده؛  
ځمکه هم مینه ده.  
ځمکه له خدایه راغلي کلمه ده. خدای مینه پنځوي؛  
خدای هرڅه مینه، مینه اوروي.»  
\*\*\*

## لوی نقاش

ژوند د مینې اولاد دی. هستي د مینې باغ دی. زموږ څپرې، رنگونه، نومونه؛  
د مینې راز راز څپرې، رنگونه او نومونه دي.  
هرڅه چې گورو موږ ته د مینې راز را اوروي؛  
نو موږ ټولي هستی ته خاندو.  
ټوله هستي د ستري مینې ننداره ورکوي.  
خدای هومره نیردې دی چې مینه ده.  
او چې له سترگو، غورو، خولو، اوازونو او زړونو یوازې مینه پرېږدو، هرڅه ورکېږي؛  
هرڅه مینه کېږي.  
هستي د مینې باغ جوړېږي: شکر خدایه! ومې موندلي؛  
هرڅه ستا دي؛ د هستی نقاشي ستا ده!  
\*\*\*

## لنډمهالي کورونه

څپره، شکل، نوم او هویت زموږ لپاره نقابونه دي.  
روح د خدایي نور او غږ له جنس څخه دی.  
دغه ډبرې، نباتات، راز راز ژوندي موجودات او انساني رنگین نفوس؛  
ټول فزیکي قالبونه، کورونه او کالبوتونه دي.  
زموږ فزیکي-ذهني هویتونه، د ارواح دغه لنډمهالي کورونه دي.  
د خیال او روح سترگه د څپرې او پوست څنډ ته دغه ستره لومړنۍ ښکلا لیدلای شي.  
ځکه موږ په خوب کې د ځمکې، ستورو، کهکشانونو څنډ ته را څخه ورکې ځمکې لیدلای شوو  
او دا ټول ستاسو سره دي.  
\*\*\*

## خپل درمند

ورځ زموږ کرونده ده.  
هغه څه چې د ورځني تلاش او هڅو په پای کې لاسته راوړو؛ زموږ خپل درمند دی.  
دغه درمند زموږ له فکر او کړو وړو څخه پوخ شوی.  
دا غلې، داني موږ پخپله کرلي، موږ خپل کرلي ازغي او الماس ریبو!  
میرانه همدا ده؛  
خپل کښت ته باید غېږه ورکړو. تریخ ژوند مو خپله کرلی. درد او غم مو خپل ذهن او هوس زیږولی.  
آسمان او ځمکه مو په انساني پوهې سره لېرې کړي. تیاري، وېرې له موږ دباندې راوتلي. شپې پښه له  
دنده را وویسته.

تیاره سرنوشتونه، مرگ، ژوبلی مو له ځانه زېږولي.  
موږ په خپلو نتایجو کې هستوگنه غوره کړې. خدای شته؛  
خو خدای نه غم، نه تیاره، نه مرگ او نه هغه دښمنې څېرې دي چې موږ یې را ایسار کړي یو.  
خدایه!

څه مې وکړل؟ دوزخ خو ما راوویست.  
دوزخ خو زه شوم.  
دوزخ خو ما له اوروڼو او دردونو او بغارو پک کړ!  
آ، که ورک شم، هرڅه ورکېږي. بې له خدایه هرڅه ورکېږي.  
بې له خدایه ټول دروغ دي. او هرڅه دروغ دي. خدای شته؛ خو نه بیانېږي.  
\*\*\*

### پرتله له خدایه نشته

ولی موږ خپل درمندونه نه منو!  
زموږ درمندونه پراغزو پک دي. موږ د سرو دانو پرځای ترڅه غوزان او پوچې دانې په لاس راوړي.  
زموږ طبیعت تریخ دی، له خدای څخه گېله لرو.  
گاونډیان مو نه خوښېږي. ذهن مو له شکایتو پک دی.  
های! خدایه ومې موندلې ته په هرڅه کې راسره یې؛  
شکر: کر زما، کښت زما، لو زما، درمند زما!  
زده مې شول؛ زه هرڅه هغسې کرم چې غواړم یې!  
خدایه! شته یې؛  
زه څه ولیکم؛ پرتله له خدایه څه ولیکو؟!  
نه، نه، خدای شته؛ یوازي خدای شته.  
\*\*\*

### د زړه په قدمونو

چوپتیا ده. خاموشي خوره ده؛  
زه پروت یم. نه خوځېږم. نه غږېږم.  
ذهن لگیا دی څه کار لري:  
ورځ پای ته رسېدلې،  
ما ښه گټه نه ده کړې!  
ما ښې نومرې نه دي اخیستي. ماته چا مینه او محبت نه دی راکړی...  
زه له چا څخه ښه خاطر نه لرم.  
زه له دنیا، دنیا دردونو او ډېرو، ډېرو گیلو پک کور ته راوگرځېدم.  
سکوت کې پټ غږ ځواب را لنډوي، زه دا له خپل زړه څخه اورم، سکوت زما زړه ته لاره لري:  
هرڅوک ځانته پخلی کوي، موږ به هم دا خپل پخلي خورو؛  
ترڅو دا تجربه کړو چې د هرچا او ټولې هستې هرکلی ته د زړه په قدمونو ورشو.  
\*\*\*

### میراث

نو راځئ چې دغه شېبې، دغه فضا په ښو غږونو او ښو غبرگونونو له سره رنګ کړو!

راځی چاپېریال، کورنی ماحول او خپل وجود ته مینه او محبت ورکړو.  
مور د مینې، ښکلا، خیر او محبت باغواني کوو.  
ټوله هستي سپینه ده،  
تیارې له ما څخه راوتلي او  
د تقدیر دا تورې پانې یې را ته میراث پرې ایښي.  
\*\*\*

## د غږ رود

ژوند شعر دی او شاعر زه یم.  
شاعر د غږ شپیلی دی. شاعر یو روان او جاري غږ دی.  
شاعر د غږ پر رود ځان ورکړی. شاعر خپل زړه رڼا ته پرې ایښي.  
شاعر خپلې سترګې لمرونو ته خوشې کړي. شاعر خپل غوږونه د خیال په اقلیم کې کرلي.  
او داخل د لمر، سیند او سپوږمۍ له خټې راوتلی مین انسان،  
شاعر انسان او غږ غږونکی انسان،  
هلته لېرې د هماليا له څنډو،  
هلته بر د نارنجو او ناریالو له باغونو،  
هلته د سرو درمندونو او د څپرې له خوبونو،  
هلته د سلگونو زمانو له جنازو بیا او دادی بیا را وینېږي او وچ سکوت غږوي.  
«هلته تخت د لامکان دی په مابین کې چې ځلیري  
سترخالق ور باندې ناست دی او شغلي یې پورته کېږي  
بي حسابې یې لمرونه له شغلي څخه شرمېږي  
حقیقي آهنگ غږېږي او د زړه تل ته رسیږي  
دایمي چینې روانه مرګ او ژوند پکې بهیږي  
دی جوهر د حقایقو په ظاهر نیستی ښکارېږي.»  
\*\*\*

ستر عارف کبیر

## د بدن کورگی

سهار مې منډې وهلي او دغو کلمو په ما کې خپلې منډې ووهلي:  
پریوځم. غځیرم!  
دادی پینې وغځېدې، لاسونه هم اوار و غځېدل،  
ټول بدن په ځمکه پریوت؛ وغځېد.  
زه د خیال په سترګه خپل کالبوت ته گورم. پښو ته گورم؛  
پینې آرامې دي.  
لاسونه ته گورم؛ آرام غځېدلي دي.  
کالبوت ته گورم؛ آرام پرت دی.  
څه شوې هغه ورځنۍ غورځې پرځې؟!  
څه شول هغه د واټنونو څټ ته وهل.  
څه شول هغه د څیزونو، دریځونو، او پایلو لاندې کول- لاسته راوړل؟!  
ما فکر درلود، خیال او احساس مې درلود،  
ژوند او هیلې مې درلودې،  
تلوسي او بیړې راسره وې،

خوندونه او دردونه مې په حواسو زبېښل او ځکل...  
نه، دا وچې او تشې او غځېدلې پښې څه نه لري!  
په دغو کې هغه ښکلا نشته کومه چې په ما کې روانه وه  
او دغو غوښو او پوټکي ورڅخه وړانګې کولې.  
زه هغه مینه، هغه چوپ خوند، هغه نه شمېرلې هوسونه نه وینم. څه شی نه دي پاتې.  
هغه د خاطر و ښار له ما وتی.  
زه یو له غوښو او هډوکو جوړ کالبوت کورم.  
زه د ځمکې او آسمان، سیند او توفان، اور او خاورې یوه سره دوره وینم،  
چې دلته په دغه پروت بدن کې را غونډه شوې او زما نوم ورباندې سیوری جوړکړی.  
پښې او لاسونه، سترګې او غوړونه، خوله او پکې ویده غاښونه کورم؛  
خو زه نه یم. دا بدن خالي دی، تش دی.  
کالبوت زما نښې نلري. د مینې او اګاهۍ گوربت له دې بدن څخه الوتی.  
دا بدن یو لباس دی، یو واسکت دی، یو پوښ او کورګی دی. زما په کې څه نشته. زما نښې یې هېرې  
کړي.  
دا جسم زما کور دی.  
زه په دې کورکې د خدای لیدلو او اورېدلو ته راووتم.  
ما په دې کورکې د غږونو او رڼاوو کاروانونه تجربه کړل.  
زه په دې کورکې د کلام او رڼا په ډک جام پېښ شوم.  
اوس زه وتی یم. دا تش کالبوت دی. دا زما کور دی؛  
خو کور زه نه یم. زما بدن د مینې، آزادۍ او آګاهۍ له جوهره جوړ دی او جوړیږي.  
بدن پروت دی، حواس ورڅخه وتي، فکر یې نشته، خیال دمخه ورڅخه الوتی.  
بدن کې څه شی نشته، زه هغه نه حس کوم.  
بدن ته کورم او وایم؛ ژوند عجیبه باد او باران و چې پردې جسم تېر شو.  
ماشومتوب عجیبه لیونتوب و چې دا جسم یې سپین او تازه په پښو وپنځاوه.  
ځواني عجیبه اور و، چې دا بدن یې په منو او باغو وپراوه.  
او اوس دادی هغه شېبه په شېبه زریږي او شنو خاورو ته ورته کیږي.  
دا د سیند او خاورې کنډولۍ یو موسمي لوښی دی چې ارواح پکې د خپل نااشنا وطن مینه تجربه کوي.  
هی، هی، څومره عمر و نه او منزلونه او د بدن کورونه مې په ځان ځوان او واړه او زاړه کړل؛  
ترڅو پوه شوم چې بدن یوازې یو کور دی، یوازې د ارواح لپاره یوه له غوښو جوړه جونه ګړه.  
ارواح یوازې له خدای سره اوسي؛ او ددې هرڅه کور یو دی.  
زه یم، خو هغه بدن نه یم.  
زه یم، خو هغه جسم نه یم.  
زه یم، خو خاوره او اوبه نه یم.  
زه یم، خو اور او لور هم نه یم.  
زما پټه خلا او تشه ده.  
زه یم، خو دا بدن نه یم.  
دا زما لپاره د ځان پیژندنې اساسي زده کړه وه.  
ما تجربه کړه، چې وجود مې بې بدنه اصیل جنس دی.  
دا زما لپاره د اروا سفر ته ورته تجربه وه.  
خدایه! بس مې دي، ښایي تر ټولو ستره زده کړه همدا وي.  
\*\*\*

د روح سترګه

ژوند ښایست دی.  
ځمکه ښایست ده.  
هستی، ستوري، سیندونه، غرونه، شنيلي او انسانان ښایست دي؛ ښایسته دي.  
هرڅه ښایست دي.  
روح ښایست دی.  
که د روح په سترګه وګورو، هرڅه په ښایست اوږي؛ ښایسته کېږي.  
هرڅه د ګلونو رنگ اخلي.  
د روح سترګه د مینې سترګه ده.  
روح ټول شیان د خدای ګڼي او خدای هر څوک او شی ښایسته پیداکړي،  
نو زموږ سترګو دا تور، برگ، څر شیان او دومره بې شمېره دښمن له کومه کړل؟!  
کار کار د ذهن او حواسو دی. یوازې د روح په سترګه خدای لیدلای شو.  
\*\*\*

### لوی مینه ګر

رنځور انسان هیلې نه لري، امید یې نشته، خفګان یې ډېر دی؛  
څوک یې مرسته نه کوي!  
هغه نه پر ځمکه سیوری لري، نه په آسمان کې ستوری! هغه ګیله من دی.  
هغه تیارو په مخه کړی، خو ناڅاپه د شفا لاس په خپلو غړو احساس کوي  
او د دردونو پېټې یې له اوږو لوېږي.  
یوه د جسم شفا ده چې ډاکټر ته به ورځو؛  
یوه د زړه شفا ده او زړه یوازې خدای ته پرانیزو او خدای پر موږ خپله مینه اوږوي!  
موږ د خدای په مینه کې ساه اخلو، ژوند کوو.  
زموږ بقا له مینې ده.  
\*\*\*

### د کلمې باغ

غږ او رڼا د کلام او رڼا د مینهګر سمندر په لور زموږ بېړۍ ده.  
دغه بېړۍ ورځ تر بلې زموږ دننه جوړېږي،  
موږ د وینې او خوب، خیال او زړه د سفرونو په ترڅ کې دغې بېړۍ ته بادوانونه جوړوو او بیړیوان  
کېږو.  
موږ به د ورک کور لپاره د زړه ډیوه بلوو.  
دکلمې کاروان په دومره غبرونو او رڼاوو کې را روان دی.  
زړه ددې کاروان لاره ده. زړه دکلمې باغ دی او دا باغونه به راوینښوو.  
زموږ غزلي، زموږ شعرونه، زموږ خبرې ټول ددغه وچ او کنګل وهلي باغ په لور ور الوزي.  
موږ به د زړه باغ له غزلو جوړوو او دا هرڅه به ستر مینهګر ته ډالۍ کوو،  
ځکه چې زړه هم د ستر مینهګر کور دی.  
\*\*\*

### د طبیعت ژبه

د زړه د هیواد هستوګنو!  
 تاسو د خدای په غږوره نړۍ کې د ژوند او مینې تجربې کوئ.  
 تاسو د باد او باران، تالندې او شپیلۍ د غږ په رڼا کې  
 د کلمې رنګونه او بزمونه ګورئ.  
 موږ کډوال یوو او د غږ رڼا دغه کډوالټوب هره شېبه غږوي.  
 راځئ د طبیعت ژبه زده کړو.  
 آیا له یوه ماشوم سره په دې کار کې سیالي کولای شو؟  
 که یو ماشوم په باد او باران، تالندو او لمرونو کې را لوی شي،  
 نو هېڅ مهال به په الف او با را سره ونه غږېږي،  
 د هغه به د ټول طبیعت ژبه زده وي.  
 نه، په ځټک به نه ګرځو؛ دا د عقل ژبه هم یو امتیاز دی،  
 خو زړه به پرېږدو چې له باد او توفان او سیندونو سره ګډ شي  
 او خدای د مینې سندره واورې چې ټول طبیعت ورڅخه جوړ دی.  
 \*\*\*

### سپینه لمبه

استاد مرېد ته وویل:  
 مینه لومړۍ پر زړه باندې کېږي او د مینې په ښه را څرګندېدلو سره ته آزادي مومي.  
 او بیا د آزادۍ په درلودلو سره ده چې یو انسان ټول حقیقت مومي.  
 که چېرې له ټولو شیانو تېر شوو؛ نو حقیقت ټول څیزونه په غېږ کې نیسي.  
 مینه هوازی مخ پر بوه خوا لاره وهي، هغه د هستۍ زړه دی.  
 مینه د خدای پر لور جذبېږي.  
 او مینه هغه وخت را څرګندېږي چې روح راوبښ شي او د ذهن د شیانو، شکلونو،  
 حجمونو او ځان ستاېنې معبد د صوت او نور په سپینه لمبه کې وسوزي .  
 استقلال، خپلواکي او آزادي هغه اصطلاحات دي چې موږ د خپل فردي ژوندانه اصلي تل ته رسوي.  
 انسان د روح په توګه له آزادۍ سره اشنا دی،  
 خو له کومې چې د زمان او مکان، مادې او انرژۍ قلمرو ته راغلی،  
 نو بیا یو وګړی د ځان لپاره آزادي د مادي قلمرو په پراختیا کې ګوري.  
 \*\*\*

### چېرې نه خو

که چېرې وګړي د نورو د آزادۍ شخصي قلمرو ته په درناوي سره وګوري،  
 او د نورو پر آزادیو تېری و نه کړي،  
 د ځمکې پرمخ د جګړې اور سړېږي،  
 شخړې او وړانۍ پای ته رسېږي  
 او انساني انرژي په مثبت او خلاق عامل بدلېږي.  
 تخلیق مثبت دی؛  
 خو موږ شیان او سړي منفي وینو.  
 زموږ منفي لیدل دومره ژور تللي چې پرته له ځان څخه هرڅه منفي برېښي،  
 خو خدای شته.  
 ځکه هېڅوک نشي منفي کېدلای.

که مو منفي کول پرې اېښوول، يوازي خدای پاتې کېږي.  
او بيا چېرې نه خو، پرته له خدايه هېچېرې نه خو.  
\*\*\*

## کور غږوول

د هر وگړي (بنځي يا نر) اصیل هیواد دننه دی.  
زما کور د زړه له خاورو جوړیږي.  
زړه زموږ د ورکې دنیا کور دی.  
زموږ هر یوه دنیا دننه ده. موږ خپله دنیا له ځان سره راوړي،  
د حرکت ډگر دننه دی.  
موږ پر ځان دننه ور میلمه یو.  
موږ راویننېږو.  
ویننه مو له خوب سره پیلېږي.  
خوب زموږ ورک آسمان، زموږ ورک سپین غر،  
زموږ هسکه سپینه ځاله د خیال د سترگې پرمخ پرانیزي.  
موږ شپېلۍ کېږو او خپل کور غږوو.  
\*\*\*

## سري کرېښې پر غاړو

زما نسله، زما هېوادواله!  
زما د دردونو او خوږونو همزولي جگړه او انسان وژنه  
لا هم د اور په ژبه غږیږي او انسان وژنه  
لا هم سري، سري کرېښې غاړې او لاسونو ته را اچوي.  
زموږ بدن توک توک دی.  
او جگړه لاهم موږ چیچي، له موږ څخه ژوند اخلي.  
موږ له مینې څخه بې برخې کوي.  
او جگړه په زورور غم سره زموږ زړونه را سوځي، را وچوي.  
موږ وصل او واده نه لرو.  
موږ تنگ او ټکور نه لرو.  
موږ د واده شپې بستره نلرو.  
د واده بستره د مینې له رنگه ډکه ده؛  
خو جگړن فکر زموږ په لاسونو دوه نه واده شوي زړونه په وینو نقاشي کوي.  
راځئ له دا ډول لاسونو لاس واخلو  
او په زړونو کې سره کښېنو،  
غوږ شئ خدای راسره دی.  
\*\*\*

## د غږ کتاب

غږ لومړنی مسافر دی چې د عشق او رحمت له ناپایه سمندر څپې را وهي.  
غږ د هستۍ خبرتیا واوروله، او هستي راغله.

ټوله هستي د غږ له کتاب څخه راووته.  
پرته له غږ څخه هېڅ شی نشته؛  
غږ د وجود کلاگانې جوړوي.  
دننه به ولاړ شو. د غږ ویالې او رودونه دننه دي.  
ټول مینه وال د غږ پر څپو د ژوند د سمندر ژبو په لور  
د خیال پر وزرو وړیا الوتنې کوي.  
مقصد مو د غږ هیواد دی؛  
بیرې هم له خالص غږه را توغول شوې.  
دا نه لیکل شوی غږ سپر غی ده او مانو هم مجسم غږ.  
د غږ رڼا تازه ساه ده؛ زما او هر څه ساه ده.  
غږ او رڼا زموږ هستي ده او د ژوند بیرې ده.  
موږ د غږ او رڼا د هیواد بهر وټي مسافر یوو؛  
وطن دننه دی.  
په غږ او رڼا کې سپر پرو، له غږ او رڼا سره منزل کوو  
او د نور او رنگ نالیدلي قلمرونه په خپل زړه کې پرانیزو.  
\*\*\*

### غږ تېاري وینځي

انسان د غږ شپېلۍ دی.  
هستي ویده ده؛ ترڅو د غږ او رڼا سمندر په یاد راوړي.  
ژوند هغه شېبه ده چې غږ او رڼا به مو د خوب، خیال او تصور په بیرې کې ورولي.  
موږ په خوبونو شرمیرو؛ ځکه په خوبونو کې خپل رښتیا-خپل شرمونه وینو؛  
خوبونه چاته نه وایو، حتا خپل زړه ته یې نه وایو؛  
ایا خپل تل ته له ورکوزېدلو ویریزو؟  
موږ د غږ او رڼا په وچکالۍ کې دوتار او سه تار جوړوو.  
موږ چین په سمندرو او پولادي سیخانو کې ترو  
او اوبه له مارک داره بوتلونو څخه څښو.  
ذهن موږ ته د هر څیز څټ ته یو نه پېژندلې ډار پټ کړی.  
ډار او شرم زموږ ذهني ماده ده چې په څیرو او څیزونو یې وینو.  
یوازې غږ دی چې زموږ تیاره شرمونه او نه پېژندلې ډارونه وینځي او له منځه وړي.  
که غږ نه وي نړۍ وچیري، خوله او غوږونه له لاسه ورکوي،  
له لاسو او پښو لویري.  
که رڼا نه وي نړۍ زریزي، مړه کیږي، وره کیږي.  
غږ او رڼا هغه حرکتونه او غورځې پرځې دي چې موږ په تاریخ کې لیکلي.  
موږ د غږ او رڼا په کیښتۍ کې راغلي او په ځمکه او ستورو کې تیت شوي یوو.  
انسان هغه وخت ویريزي چې غږ او رڼا نه وي.  
دا مو زړه خاطره ده چې له تیارو ډډه کوو.  
د بشر ډېره بوخته داده چې د غږ د غږولو او د رڼا د را څرگندولو لپاره له لرگو، اوسپنو،  
او پلاسټیک څخه وسایل برابر کړي.  
موږ داسې فکر کوو، چې رڼا او غږ زموږ د کار او فعالیت لپاره لازمي شیان دي،  
په داسې حال کې چې ژوند پخپله همدا غږ او رڼا دی.  
که غږ او رڼا نه وي هستي په یوه تور، تیاره او کاڼه کاني بدلیږي.

غږ او رڼا د خدای له آسمانونو او نا اشنا قلمروونو را روان د ژوند رودونه دي.  
 زموږ دا دنیا او هغه دنیا غږ او رڼا جوړې کړي.  
 زړونه مو پوهیږي چې آسمانونه له نور او غږ څخه جوړ بې شانه وطنونه دي.  
 هلته اصیله رڼا او اصیل غږونه چلیږي؛  
 هلته غږ د صافي سندرې له جنس څخه دی؛  
 هلته نور سیوری نه جوړوي؛  
 هلته هرڅه د نور او غږ له جنس څخه دي؛  
 هلته هرڅه د غږ او نور له سمندر څخه راوتلي.  
 موږ د هغه ستر سمندر وطن ورکي ځاڅکي یوو.  
 زموږ زړونه د سمندر له سندرې پک دي او ځکه کلام غږوو؛  
 ځکه نثر جوړوو؛  
 ځکه شعر راوړوو؛ موږ غږ غږونکي یوو.  
 او د بې وطنۍ غم د شعر په شپه او د شپې لۍ په یوه وچه نغمه غلطوو.  
 راشئ له کلونو را په کې بند غږونه خوشي کړو.  
 راشئ د خپل ستر شاعر شعر شو؛ غزل شو؛  
 مثنوي او دوبیتي شو.  
 شاعر زما وړک وجود دی.  
 شاعر خپل غږ شعر ته ور پرې ایښی، او شعر راولي.  
 د ژوندي کلام استاذ په خبره:  
 «تل خپلواک او آزاد اوسه، خان د الله د غوښتنې لپاره وسیله وگڼه،  
 باور ولره چې په دې حال کې به ستا ټول ارزښتونه بدلون ومومي.»

\*\*\*

### هستي غږوونکی

حرکت یوازې په فزیکي دنیا کې شتون لري.  
 او فزیکي دنیا نښو، اشارو، لارو، گودرونو، غرونو، گړنگونو، پولو او سرحدونو نیولې.  
 دلته به په هر پل او چټولو کې اجازه غواړي؛  
 دلته به د هر گام تاوان ورکوي؛  
 دلته به په خپلو تللوگامونو بېرته را گرځي.  
 او د خپلو پښو تورخاپونه به بېرته وره کوي!  
 هو ځمکه همداسې ده که نه وړانږي؛  
 خو د روح لاره سپینه ده. روح پخپله لاره ده؛  
 لاره یې په ځان کې ده.  
 روح تل پخپله لاره درومي او دا هیڅ دورې، وړانۍ او کندي، کپرې نه جوړوي.  
 د غږ او رڼا مینه والو!  
 ځای ستاسو دی، خبره ستاسو ده، او زمان هم ستاسو دی.  
 دا ځکه چې غږ او رڼا ستاسو دي،  
 غږ او رڼا د هرچا دي؛ خو د هیچا نه دي.  
 غږ او رڼا ځکه معصوم دي؛ ځکه پاک دي چې د ټولو دي؛  
 خو پر هیچا ککړ نه دي.  
 غږ او رڼا له آسمانه راغلي رودونه دي چې هستي زېږوي.

هستي په غږ کې ده، په نور کې ده.  
نور او غږ له آسمانه ډک زموږ پر زړونو را ننوځي  
او موږ د خيال پرسترگه دا ټول تجربه کوو.  
\*\*\*

### نه ليکل شوی غږ

ورځنۍ ژبه زموږ د محاورې ژبه د معلوماتو او اطلاعاتو ژبه ده،  
خو چې شپه شي د کار او بار، معلوماتو او اطلاعاتو نړۍ کډه کوي  
او د چوپتيا او آرامۍ دنيا د شپې له تياره اقليمه زموږ د شخصي او فردي ژوند نا اشنا دنيا کې غېږ  
غوړوي  
او نه ويلی کلام په غږ راځي.  
آيا کله مو د سکوت ترانه اوريدلې؟  
آيا د چوپتيا شپيلۍ مو ځان کې نيردي نيردي موندلې؟  
آيا ژوندۍ وينا مو اورېدلې؟ ژوندۍ وينا همدا نه ليکل شوی غږ دی!  
غږونه دوه ډوله دي:  
وارناتميک؛ هغه غږ دی چې په کلمه اوږي، شعر، نثر، نظم او متن جوړيږي.  
دا غږونه وېل کېږي، ليکل کېږي  
او فزيکي ژبي جوړوي.  
دهوناتيک؛ هغه غږ دی چې نشي ليکل کېدلای؛  
توري او نښي يې نشته؛  
دا لومړنۍ غږ دی؛ تلپاتي موسيقي!  
دا غږ شتون لري؛  
خو په ليک کې نه را ښکاري؛  
شتون لري؛ خو هندسه، څېره او اندازه نه!  
\*\*\*

### د چنار پاڼې چې شعر وايي

غږ آزاد ټولگی دی. موږ د غږ او رڼا کډوال بچوري ياستو.  
غږ نه ويل شوی شعر دی؛ شعر به موږ راولو!  
غږ هر لورته په هرڅه کې څپي وهي؛  
شعر ته هنداره موږ جوړوو،  
زموږ د خيال دنياگانې د غږ درې او ورشوگانې دي.  
نو ټوله ځمکه مو يو شاعرانه کلی دی.  
عزیزانو!  
د شاعر د کلمې په اوریدلو سره ځانونه پردي مه احساسوئ.  
هر انسان شاعرانه کلمه ده.  
شعر زموږ ژوند دی.  
شعر د لمر ځلانده پلوشي دي.  
شعر د سيند د اوبو غږ دی او د چنار په پاڼو کې د باد ځغلنده سندرې!  
نو ژوند او هستي د شعر د يوه ستر ديوان بيتونه شول.  
تاسو خپل د خيال باغونه پرانيزئ، هلته يو شاعر ويده دی،

راوینس یې کړی، نوم یې واخلي.  
 نوم یې ستاسو په شان دی،  
 څېره او ښکلا یې هم ستاسو په شان ده؛  
 هغه کټ، مټ ستاسو په شان دی.  
 \*\*\*

## شعر پیدا کول

مور شعر زده کو، شعر وایو، شعر لیکو؛  
 خو آیا شاعر شوي یو؟  
 راځئ په دغو پوښتنو یو څه له ځانه سره تم شو:  
 - زه شعر جوړوم که شعر پیدا کوم؟  
 - شعر نیکمرغه دی که شاعر یې؟  
 - که شعر نه وای زړه مې په کومه ژبه غږاوه؟  
 - زه شعر په خیال کې پیدا کوم او که خیال په شعر کې؟  
 - که مینه نه وي شعر په پیغور نه بدلیږي؟!  
 - که غږ نه وای شعر مې له څه شي جوړاوه؟  
 - هغه څه چې دننه په زړه کې لرم، څومره یې په شعر کې راوستی شم؟  
 - زه شعر جوړوم او که شعر پېدا کوم؟  
 - آیا وس نلرم چې ټولې هستې ته شعر ووايم، کله مې دا هڅه کړې؟  
 «هستي» یوه ده؛ یوه کلمه؛  
 خو له ټولو شعرونو او سرودونو زیاتیري، لا څپې وهي.  
 هستي خپله «غږ» ده؛ غږ پر ټولو کاغذونو زیات؛  
 خدای همداسې رالیرلی!  
 \*\*\*

## د غږ تاج محل

شعر د غږ یوه رنگینه ننداره ده.  
 شعر د غږ وزرې دي. او په دغه سیمرخ کې ازلي شاعر مزل کوي.  
 د شاعر کور ها خوا دی.  
 پخپله زه هم نه پوهیږم؛  
 خو دومره زړه مې نیولی چې د خیال په سیمرخ کې والوزم.  
 هر څوک، هر شاعر د شعر له خټې د خپل خیال د ناوې لپاره د غږ تاج محل جوړوي.  
 شعر د غږ یوه څېره ده او پخپله غږ لوی شعر دی چې پولې نه لري.  
 شعر د غږ او رڼا له جوهر څخه د خیالي مجسمو جوړول دي.  
 که چېرې د غږونو جوهر ووينو؛  
 که چېرې نه ویل شوی شعر واورو؛  
 که چېرې بې تورو او لیک شعر تجربه کړو؛  
 نو ټول اورېدلي شعرونه به مو له یاده ووځي.  
 \*\*\*

## بې سواده غږونه

شعر په يوه معنا رېتم دی، آهنگ دی، هارموني ده،  
او شعر انډول دی.  
که موږ د ونې په پاڼو د باد د څپو اوږدولو ته کښېنو؛  
نو هغه هم يو شعر را اوږوي؛  
خو بې معنا!  
که چېرې د مرغه نارې واورو؛ نو بيا د شعر ځانله قالب اوږو؛  
خو بې معنا.  
ډېر غږونه دي چې رېتم او آهنگ لري؛  
خو معنا نلري يا موږ يې په معنا نه پوهېږو  
يا موږ تر اوسه نه دي معنا کړي؛  
نو هستي ټوله شاعرانه شوه او زموږ غوږونه بيسواده!  
موږ د معناوالي ژبې شعر اوږو، زده کوو او شعر بيا لیکو؛  
خو څه وخت به د باد او سيند، توفان او باران،  
لمر او سپوږمۍ د غږونو شعر په يوه نوې ټولگه کې انځوروو؟  
هی هی، د طبيعت هر غږی ژوندی شعر دی.  
باد شعر دی او توفان ژوندی شعر دی.  
پسرلنی نهاگی او د وړانو زیارتونو وچې ونې شعرونه دي.  
غر او په غره کې ویده ماران او د گوربت ځالي شعرونه دي.  
دنیا د شعر له جنس څخه جوړه ده او زه له کتاب پرته شعر نه لرم.  
هی هی، کتابونه خو سترگی (عینکې) شول.  
خدايه!  
ایله مې دومره زده شول، چې څه مې په سترگه نه؛  
په سترگیو لیدلي؛  
«سترگه» مې لا نه ده راویننه شوې.  
د غږ کندو کې به کښېنم؛ گوندې سترگه راویننه شي.  
\*\*\*

### د غږ سپوږمکی

ځمکه د روح بنوونځی دی.  
روح ددې لپاره د بدن جامه اغوستې، چې د خدای وینن او اگاه همکار او خدمتگار شي.  
بدن د ارواح موقت کور دی.  
ارواح شپه او ورځ د خپل کور په لور گوري.  
د روح کور په نور او صوت کې دی.  
موږ د عمر په دام کې د زوکړې، ځوانۍ او زړښت له ستوني تېرېږو  
او دا خپل برخلیک گڼو؛  
خو روح تلپاتی دی. روح د حال په زمان کې دی،  
او حال د خدای زمان دی.  
روح د کالبوت په خاورین کور کې خوب وړی او داسې گڼي چې ذهن ډېر هوښیار او غمخور سلطان دی.  
ارواح به د غږ او رڼا د جام په څښلو سره راوینښیږي  
او د ذهن پاچاهي به پرځان پای ته رسوي.  
ارواح د غږ په سپوږمکۍ کې خپل وړک وطن ته ستنېږي.

\*\*\*

## د بدن ځاله

مور هغه څه-څوک يو چي بايد واوسو.  
 مور پخپل دقيق موقعيت او شرايطو کي د بدن ځاله پرځان را چاپېره کړي  
 او دې له غوښو او اورگانیکو موادو جوړه ځاله کي اوسو.  
 روح ددې لپاره د کالبوت په خاورين کور کي دېره شوی،  
 چي د آزادۍ، عشق او حکمت په لاره کي خپلي زده کړي بشپړي کړي؛  
 نو مور ټول هغه څه يو چي بايد واوسو.  
 آه، مور هرڅه لرو، مور د خپلي اړتيا وړ هرڅه لرو؛ نور او غږ د روح غذا ده.  
 شکر خدايه دا کتاب چېرته را څخه ورک و،  
 دلته خو پرته له ما بل هيڅوک نه و؟  
 نه، نه، په دې کتاب لکه چي ما خپله پلټي وهلي وي؛  
 هي هي، گناه مې ورکه شوه؛ اخر زه ورک شوم!  
 \*\*\*

## د خيال په سترگه

شپه پخه ده.  
 زموږ فزيکي غږي هم ورو، ورو آرام کوي.  
 دغو غږو کړۍ ورځ خپلي چارې ښي سرته رسولي، او اوس آرامۍ او چوپتيا ته ليواله دي.  
 د لاسو، پښو له آرام پاتې کيدلو سره سترگي او غوږونه هم آرام کوي؛  
 ذهن هم ويږي،  
 خاطري او انگېرنې هم هيږيږي؛  
 خو په دې لوی سکون کي د مور دننه نور حواس راويښيږي.  
 مور د بلې سترگي له لاري نه پيژندلې ځمکي او هستۍ گورو.  
 مور بدن نلرو؛ خو گورو.  
 پښي نلرو؛ خو گرځو.  
 خوله او ژبه او غاښونه نلرو؛ خو غږيږو.  
 غوږونه نلرو؛ خو اورو.  
 مور هيڅ څرگند حسي غږي نلرو؛ خو هرڅه حس کو،  
 حتا گلان، رنگونه، ښکلاوي او ددغه جنت ټوله تجربه وړيا ده  
 او دا زموږ لپاره الهي ميلمستيا ده؛  
 نو زه هم تاسو او ځان پرېږدم چي د خيال په سترگه د آسمانونو په ميلمستيا ووځي.  
 \*\*\*

## په مين کلام سره

مور د غږ سندرې بول يو.  
 مور د غږ رباب او شپېلۍ،  
 ويلون او سرنده يو. مور خپل اصل غږوو.  
 غږ زموږ اصل دی.

غږ په موږ کې بهیږي.  
د موږ زړه پر هغه زاړه او لرغوني شاعر ډک دی.  
شاعر زموږ د زړه دنیا په خپله مینه خوځوي، او موږ مینه کوو؛  
ځکه چې پرته له مینې هیڅ شی شتون نلري؛  
پرته له مینې د هیڅ شي شتون نشته!  
نو ټول غږونه مو د مینې لپاره دي.  
نومونه مو د مینې په لور پلونه دي.  
موږ په مین کلام سره د مینې کیهان ته ور درو مو.  
\*\*\*

### د غږ په پلونو

غږ عاشق دی؛  
عشق دی. هر غږ په معشوق پسې یوه ورکه چېغه ده؛  
خپله عشق دی.  
موږ غږیږو؛ ځکه د عشق په کور پسې لاره نیسو.  
غږونه زموږ پلونه او ګامونه دي د هغه سپین یار په لور.  
موږ په غږ کې بېرته کور ته ستنیږو.  
غږ د کور لاره پیژني، او دادی بیا هم پل پورته کوو.  
\*\*\*

### بنکاریم زه د غږ لپاره

موږ بې له دې چې پوه شو، په غږ کې لاره وهو.  
موږ د غږ په وزرو سپاره یو.  
غږ غږولي؛ غورځولي؛ ور بللي؛  
غږ زموږ کور دی.  
غږ لومړنی جنس دی.  
غږ موږ راوړي او پرې ایښي یو، او دادی په غږ-غږ کې لاره وهو.  
پر موږ د مینې غږ شوی؛ مینه شته!  
د موږ پر مینې غږ ورځي  
او موږ د مینې غږ بنکار کوي.  
زه چې یم؛  
هغه بنکاري دی.  
زه ځم؛ ځان پرېږدم؛  
کور مې د غږ یو سپین څرک دی.  
زه ځم، د خوب پر وزرو الوزم؛ خپل سپین کور ته ستنیږم.  
آه، کور؛ خو همدلته دی.  
کور؛ خو زړه دی.  
شاعر هم زړه دی.  
مینه هم د شاعر او زړه ګډه سندر ده.  
راځئ غوږ شو، خپل زړه ته غوږ شو.  
د زړه شاعره وایه زه نور نه غږیږم، زه نور نه غږیږم.

\*\*\*

## د نور خوراک

روژه او ذهن پاک ساتل زموږ په زړونو کې د مینې رودونه راوینوي.  
 موږ روژه پرځان، پر خپلو حواسو او پر خپل ذهن جوړه وو چې د زړه کور آباد کړو.  
 موږ سپین زړه د دنیا تر ټولو خوراکونو او مېوو او شہوتونو لوړ ګڼو.  
 موږ د دنیا دکور ترڅنګ د زړه کور جوړوو.  
 زموږ ټوله بنګلا په زړه کې پټه ده. آیا کله زړه ته ورغلي یو؟  
 موږ چې د ذهن او حواسو روژه نیسو؛  
 نو د غږ او رڼا سمندر دننه غږېړه را ته خلاصوي  
 او نور او غږ مو خوراک ګرځي.  
 \*\*\*

## ټول د مینې له جنسه

د مادي شپې د چوپ اقلیم په دننه کې  
 زموږ د غږ او صوت کاروان  
 له تاسو سره د آبدیت په لور لاره نیسي.  
 موږ غږ راوړي؛  
 غږ مو مخکېن دی.  
 غږ مو تګلوری دی؛  
 غږ مو وربولي.  
 موږ د غږ په پټو او زینو د ورک کور لاره نیسو؛  
 موږ ځو، ټول ځو.  
 دا د ارواحو ستر کاروان دی.  
 موږ په مینه کې د مینې کورته؛  
 مینه، مینه ځو!  
 موږ د مینې په لور منزل وهو.  
 آیا دغه غبرونه چې موږ یې کاروو؛ دومره بنایسته دي چې د مینې هیواد ته پښه کېږدي؟  
 آه، مینه، مینه یوازنی کلمه ده چې د کور ور به پیداکړي.  
 هو، موږ مینې پیداکړي؛  
 مینه مو بقا ده.  
 موږ مینه یو؛ پیدا مو کړه؛  
 موږ ټول د مینې له جنس څخه یو. برکت دې وي پر دې پیژندنې!  
 بس لویه خبره همدا وه،  
 غوږ به شو چې زموږ په تل کې ویده مینه څه سرودونه را ته غږوي!  
 \*\*\*

## پرته له هغه هرڅه دروغ دي!

زړه زما او هغه کور دی. دا زموږ تر ټولو نیردې حقیقت دی.  
 زړه مو په مینه ورکړی؛ د خدای لپاره مو زړه سپین ساتلای.

آخر د خدای دی؛ مور تش یو؛ څه نه لرو؛  
خدای شته!  
خدای لرو؛  
خو په رښتیا څه غواړو؟!  
خدای یوازې مینه کوي؛ ځکه شتون لرو؛  
ژوند مینې غږولې، روزلې؛  
او مخ په لومړني کور بیولای.  
مینه خدایي ناره ده؛  
زړه کې څوک نه ځایږي پرته له هغه نه!  
خدایه!

څه نشته چې وبې غواړم؛  
تا هرڅه راته غوښتي؛ ستا د مهر او مهربانۍ په خزانو یوازې تاسو اگاه یاست؛  
زه یوازې غواړم چې ستا د ارادې او خوښې کرونده شم.  
غواړم ستا رڼاوي او غږونه راشي او ما ټول یوسي.  
هو، پرته له خدایه هرڅه دروغ دي!  
\*\*\*

### د الوت ډگر دننه دی

کلمه مینه ده. کلام مینه دی؛  
او همدا کلمه له مورې ورکه ده.  
مور ځکه په شعر زړونه تشوو، چې کلمه مو هېره ده.  
مور غږ نه پیژنو، رڼا مو ورکه کړې  
او شپې د ډیزلو او غازو په ټپونو او دودونو سبا کوو.  
مور د ژوند، مینې او کلام لپاره خپلې کلمې او غږونه د شعر په وزرو کې خوشې کوو.  
زموږ د مینې لیک د نا اشنا مرغه په مېنوکه کې د رانه ورک یار کور پسې مزل وهي.  
د الوت ډگر دننه دی.  
مور ورک یو. مرغه هم ورک دی؛  
کور هم ورک دی؛  
لاره هم ورکه ده او کلام هم!  
او ددې ټولو ورکو وږم زموږ له دننه راځي.  
هو، شاعر زړه بنېم.  
شاعر زړه له سپین اور څخه جوړ مرغه دی.  
ښایي گوربت یې نوم وي،  
ښایي سیمرخ، ښایي همای...  
او ښایي د نور او غږ له جنسه جوړ مرغه!  
دا مرغه شته؛  
زه خپله یم،  
ته خپله یې؛  
کاشکې راوین شو!  
\*\*\*

### روح تر زمان مشر دی

ژوندی کلام:

«سپې ځلي ارواح په ټاکلي وخت، په خپله فردي طريقه عمل کوي»

روح د عشق سپرغی دی.

دغه ستره نښه په نور او غږ کي راغلي؛

چي په ځان خبری او خدای خبری سره بېرته راوینسه او د زړور گوربت په څېر خپل هېرکور ته الوت وکړي.

روح ستر دی، مشر دی؛

اصلاً عمر نلري.

عمر په زمان پورې تړاو مومي او روح تر زمان مشر دی.

روح راغلی چي لومړني صفتونه زده کړي:

(عشق، اگاهي او آزادي).

\*\*\*

### د غږ په ډيوه

ځمکه زموږ شپه ده

او موږ د غږ په ډيوه د خپلو را نه ورکو او هېرو ځمکو لاره وهو.

لاره تياره ده، پته نشته،

پښه ايښول وېرې له ځان سره لري؛

خو ځير به شو،

گوندي (غږ) را باندې وشي؛

غږ واورو!

گوندي کوم ډيوه په لاس سلطان په دومره يوازېتوب راننوخې؛

له هرڅه ډک شو.

راځئ زړه ته لاره ورکړو.

راځئ د زړه په پښو ووځو.

راځئ په زړه ځان وسپارو.

زړه عاشق دی او د اصيل يار کور يوازې په زړه کې ډېره پرانيږي.

زړه په هغه څه زړه بايللی چي رښتيا هم شته.

زړه ښکلا ليدلې.

زړه د يار له عشقه ډک دی. راځئ زړه ته ځان وسپارو،

هو، رومي مولانا، رحمان بابا او نورو د کلام ستورو همداسې وکړل!

\*\*\*

### مولانا؛ د کلمي سيلانی

مولانا د کلمي اوسيدونکی دی.

مولانا کلمي وغږمباو، تالندو د کلام په اوبو تومنه کړ

او د بريښنا په اور کې ونځېد، وپرکېد؛

مثنوي يې راوړ.

مولانا کلمه پيدا کړه او کلمه يې رسوا کړه.

هغه د عالم، شيخ او مفتي په منصب لولپه شو؛

د مینې گوربت راوړ. هغه مخورتوب او د دانشورۍ ددبه پرېښوه، له مقام راولوېد، له منزله لوړ ولاړ او داسې ځای ودرید چې سترگو نور نه پېژانده. هغه ته د عمر ټوله (سرمایه) بار او پېټۍ شوه؛ او بیا یې هرڅه د عشق په قمار ووېل. مولانا رومی خپل نوم او القاب ټول په غږ ورکړل. هغه د غږ او رڼا د استاذ مرید شو؛ هغه د نور نندارې ته ودرید. هغه هرڅه د شمس په نامه له لاسه ورکړل او د هغه د سترگو د څار او ژورې موسیقۍ لپاره شپیلۍ شو. هغه په هغه سپین اور کې ځان وسوزاوه، چې د شمس له سترگو ور باندې اورېد. موږ غواړو په ذهني سترگو او حواسو او وزرو سره دا مولانا بیا ومومو. زموږ چلند کاغذي مطالعې او کاغذي کلماتو جوړ کړی، او مولانا هغه وخت وزېږید، چې د کلمې ښار ته د شمس په سترگو ورسید. او دا د هستۍ تجربه وه. دا د نور او صوت موندنه وه؛ نو موږ هم خپل دیوان او دفتر تړو او د کلمې او نور د اصیل جنس د تجربې په هیله سر په بالښت ږدو؛ ښایي د کلمې ژوندی سلطان را باندې پېښه وکړي! هو، چوپتیا د کلمې مور او پلار ده. \*\*\*

### د سمندر رنگین کنډولي

د غږ او رڼا پر وږم سپرو دوستانو! غږ او رڼا د ژوند دنیا ده. دغې سپېڅلې دنیا کې د ځانونو هرکلی کوو. غږ را اوري. موږ د غږ او رڼا کنډر ویالې یو. غږ موږ کړي. غږ موږ شنه کوي. غږ په موږ کې را ټوکېږي. موږ او تاسو د غږ او رڼا په ننداره بدلېږو. زموږ ښه شیان، زموږ مېوې، زموږ ښکلاوي؛ زموږ ځلاوي ټول له غږه او رڼا را ټوکېږي. غږ د هستۍ لومړنی گام دی. هستي، کاینات، ستوري، سیندونه ټول له غږه راغلي او پلي شوي. او موږ یو بل ته د غږ او رڼا د سمندر رنگین کنډولي ورکوو. \*\*\*

### سکوت غږمېږي

شپه چوپتیا راوړي؛ چوپتیا ده؛ ده په سکوت ډکه؛ سکوت څپې، څپې؛ د شي او سړي په شمېر؛ لاري، لاري بهیږي؛ غږمېږي. شپه د چوپتیا په لور روانه ده. شپه د سکوت په لور ور بهیږي. شپه په سکوت کې خپل برخلیک اوري. او موږ هم له همدې سره سکوت ته ور ګډه کېږو،

هو، خدای شته؛ مور څه غواړو ووايو؟!

\*\*\*

## هرڅه مينه پيدا کوي

سکوت د ميېن ژبه ده؛ مينه ده؛

مينه ده چې هستي پيدا شوې.

خدای پاک دا هرڅه مينه کوي؛

په مينه پيدا کوي.

مينه د تخليق ژبه ده.

هستي خدای غوښتي، او هغه يوازې مينه دی؛ مينه کوي.

مور په هغې هستۍ کې ژوند کوو چې د خدای له مينې ډکه ده.

راځئ خپلې خواوښا ته يوځل په مينه نظر وکړو.

آيا هغه (گل) چې خدای د «زه» «ته» «هغه» او هر وگړی (نر يا ښځه) په ښه پيدا کړی،

تر اوسه مو ښکاره کړی؟

آيا ما تر اوسه خپلې دننه ښکلاوې رڼې ليدلي او ښوولي؟

که داسې وي؛ نو جگړې څوک کوي؟ ژوند څوک وژني؟!

تر هغو چې (زه) وژنه کوم؛

بدرنگي ده؛ بدرنگه يم،

دوزخي يم، او خدای مې ورک کړی.

\*\*\*

## د مينې څېره

دنیا د لويې مينې ننداره ده.

د دنيا هر جنس له عشقه دی. هر موجود د مينې څېره ده؛ ننداره ده.

دا مينه ده چې زما او ستا څېرې يې اغوستي.

مور کولای شو له همدې شېبې د مينې په ژبه خبرې وکړو.

اصلي ژبه مينه ده. مورنۍ ژبه مينه ده، لومړنۍ ژبه مينه ده!

د مينې په ژبه انسان، حيوان، نبات آن کانی هم پوهيږي.

ډېره توږونکۍ له ډېرې سره مينه کوي

او ډېره ورسره ښويږي، ښايسته کيږي په څېرو او ښکلاوو را لويږي.

دا لومړنۍ انځورگر دی چې را ښکاره کيږي!

ډېره هم يوه ويده مينه ده، چې د څټک په غبرونو راويښيږي،

زه هم يو ويده عشق يم، چې د رڼا او غږ په سپين اور کې سوځم؛

راويښيږم.

\*\*\*

## کيسه، کيسهگر او نندارچي

ژوند سپينه پانه ده چې مور ورباندې خپل برخليک لیکو.

بدن زموږ ديوان دی؛ لاسونه بيتونه، سترگې غزلې، ذهن نقدونه.

ما خپل شعر هغسې راويستلای، څومره چې را په کې و.

زه په داسې چاپېريال کې اوسم چې پخپله مې ځانته غوښتې او ليکلې.  
زموږ بدن، زموږ ځواني او زړښت، زموږ ناروغۍ او بدمرغۍ زياتره موږ پخپله غوښتي او ليکلي.  
که خپل کره وړه او د فکر ډول ښه تر څار لاندې ولرو؛  
نو پوه به شو چې ماتي او بري مو پخپله غوښتي او ليکلي.  
نو چې هرڅوک خپل ليکوال شو، بيا کيسه، کيسه ليکوال او نندارچي څوک شول؟  
\*\*\*

## د غږ څېره او ننداره

انسان د کلمې يو څرک دی.  
انسان په نور او صوت کې پروت؛ خو ويده دی.  
انسان ويده کلمه او ويده رڼا ده.  
هغه دکلمې د سمندر کب دی؛  
خو په وچه پروت او ځان سمندرزی گڼي.  
کلمه د هستې هېواد دی.  
کلمه د غږ څېره او سندره ده.  
غږ کلمه په ډاگه کړې او کلمې زه، ته، هغه... ټول.  
\*\*\*

## زړور زړه

موږ د کلمې شعر غږوو.  
شعر د زړه په گوټو جوړه نقاشي ده  
او زړه هغه وخت نقاش راوځي، چې عشق يې خوب ور والوزوي.  
عشق د زړه جنس ور اړوي؛ زړه زړور کېږي.  
عاشق زړه په معنوي الماسو اوږي. زړه خپله ژبه داسې مومي؛  
زه شعر ښېم.  
\*\*\*

## شعر د هرڅه ذات

موږ شپه وينو؛ خو ستورو ته پام نه اړوو.  
موږ ژوندي يو؛ خو ژوند نه کوو؛ ژوند د زړښت په خاطرو کې را په يادوو.  
ټوله هستي زموږ ده او موږ خپله برخه ډېره خواره فکر کوو.  
افسوس چې د شعر ژبه مو پرې ايښې، او گيلې او نيوکې زده کوو!  
افسوس چې د خيال سپين آس مو هېرکړی،  
او د وزرماتو او پښو ماتو ټپسانو او کارغانو غږونه وباسو.  
ژوند شعر دی. هستي شعر ده. دا شپه هم شعر ده،  
نور نو موږ ياستو چې ژوند، هستي او دا شپه بېرته په هغه ښکلي شعر واړوو، چې د هرڅه ذات او جوهر  
دی.  
\*\*\*

## بي زړه شپې ورځې

نو شعر څه شو، شعر ذهن تر پښو لاندې کړ.  
ذهن ژوند، هستي، او دا شپه تر پښو لاندې کوي؛  
ځکه نو موږ هستي او دا شپه په ستورو کې وچه تیاره کېږدی وینو.  
موږ شاعر زړه ویده پرې ایښی.  
موږ مینه نه ده زده کړې.  
موږ د مینې په کولو شرمېږو. موږ ښکلاوو ته نه شو کتلاي.  
موږ خپل شاعر زړه ماشوم پرې ایښی.  
موږ ژوند ته د گناه په سترگو کتلي.  
موږ ټول عمر په ناشکری کې تېرکړی؛ نه راوینښیږو.  
دردونه او خنډونه ځکه سر اوچتوي، چې موږ مینه شوو.  
په مینه کې (زه) او (ته) سوزي مینه کېږي؛ نو شعر همدا دی!  
کله چې زړه غږیږي، شعر جوړیږي او انسان گوري چې څه شپې ورځې وې چې بې زړه یې تېرې کړي!  
\*\*\*

## زه خپل یم

غږ او رڼا په موږ کې گام اوچتوي.  
موږ د غږ او رڼا لارې؛ دريځي یو.  
غږ او نور پر موږ لاره لري. د غږ لاره له سپین زړه ده. د نور لاره د خیال سترگه ده.  
او شاعر انسان، ویناوال انسان بل څه نه لري پرته له سپین زړه او د خیال له سترگې!  
شاعر او ویناراوونکی په موږ هر یوه کې دننه ویده دی.  
موږ که غواړو ښه کار وکړو؛ نو خپل ویده شاعر باید راوینښ کړو؛  
هو، شاعر ستاسو خپل دی. ته «خپل» یې. زه «خپل» یم.  
\*\*\*

## کله چې زړه له مینې ډک وي

د ژوند سفر د کلمې سفر دی د هستۍ په ستره لمن کې.  
موږ له غږ او رڼا راولاړ شوي یو.  
زموږ لاره په غږ او رڼا کې ده.  
غږ او رڼا زموږ هستي را جوړه کړې.  
موږ د غږ رنگینې څېرې یو؛ نو له خپلو څېرو سره به پاتې شو.  
ژوندی خبره:  
«کله چې زړه دې له عشق څخه ډک وي نور نو د وېرې لپاره ځای نه شته!»  
\*\*\*

## برخلیک بلنلیک

خدای مینه کوي او موږ د مینې له جنس څخه یاستو.  
زموږ د برخلیک پانه د مینې په رنگ لیکل شوې.  
برخلیک مو د بېرته وربللو له مینې ډک بلنلیک دی.  
زموږ راتلل د مینې راوړل او وړیا ویشل دي.

مینه هغه وخت موندل کيږي چې وشي. مور چې څومره مینه ورکوو؛ لازياته يې تر لاسه کوو.  
 مینه يوازې څيز دی چې نه اندازه کيږي.  
 مینه بې زمانه ده.  
 مینه ځواني او زړښت نلري.  
 مینه مرگ او ژوند نلري.  
 مینه فقط شته. مینه يعنې زياته مینه؛  
 ترپايه مینه؛  
 د هر څه مینه.  
 لمر ځکه دومره لوی دی، چې په ټول ځان رڼا او ژوند خپروي.  
 له لمره چې څومره غواړو هومره گټه اخلو او لمر عاشق دی.  
 \*\*\*

## بدن پل دی

مور يوازې همدا «اوس» ژوندي يو. پرون مړه ده، سبا لا نشته؛ يوازې اوس شته او زه اوسنی يم.  
 ژوند يعنې دا څه چې يو! زموږ هستي په دغه بدن کې را ټوله ده، او دغه د بدن ماشين لويه ورځ له طبيعت، له خواشاني، له خپلوانو، گاونډيانو، او نورو وگړو سره د حواسو له لارې اړيکې نيسي. يوڅه نورو ته ورکوي يا ورته اوروي، يوڅه له نورو را اخلي؛ خو اوس څه نشته. زه دې همدې شېبې زوکړه يم.  
 بدن زموږ لپاره يو پل دی. هغه څه چې موږ يې نورو ته ورکوو يا يې له نورو را اخلو، د همدغه پله له لارې ځي او راځي. آيا دغه د بدن حساس ماشين، دغه د راکړې او ورکړې پل موږ ښه څارلی؟! هغه څه چې زموږ په خاطرو کې گرځي را گرځي، هغه څه چې په ذهن او حافظه کې لرو، هغه څه چې موږ ته بنيادي رابښي يا مو ځوروي؛ ټول موږ په خپله بدن ته ورکړي.  
 زموږ ذهن او د حافظې ماشين همدا شېبه څه غږونه او کلمات را اوروي؛ بنيادي موږ له نابڼانو غږونو او منفي افکارو ډک شوي وو؛ خو دا مو پخپله غوښتي.  
 دا چې نړۍ او خواشاني ماحول را ته تور او له تورو غږونو ډک بريښي؛ دا توره نقاشي موږ پخپله د خپل وجود دننه را جوړه کړې. موږ د ځان ساتنه سمه نه ده کړې.  
 موږ د غږونو او کلمو په يو ډک موسم کې ورځ تېروو؛ خو يوازې مو کاره غږونه، ترخي خبرې، کرکې، رځې او سخت عاطفي دردونه، پخپله را پرې ايښي، چې زموږ آرامه شپه له چېغو او دردونو را ډکه کړي.  
 زموږ عصبي نارامۍ، زموږ د تن دردونه، زموږ د زړه خفگان ځکه را منځته شوي، چې موږ د بدن د وتو او ننوتو دروازې ښي نه دي څارلي.  
 موږ هغه طلايي لمر، چې ټوله ورځ په چوپ اواز پر موږ اورېده او مینه يې راسره کوله؛ نه دی پرې ايښی، چې زړه ته مو را دننه شي.  
 موږ هغه مرغه چې د ونې له پاسه يې وړيا سندرې را ته وېله نه دی پرې ايښی، چې را دننه شي او په موږ کې ځاله وکړي او اوس را ته تازه تازه سندرې وغږوي.  
 موږ هغه ماشوم چې بې مقصده يې را ته خندل، په خپل زړه کې نه دی پرې ايښی...  
 موږ ډېر ډېر څه نه دي پرې ايښي چې خيال، ذهن او حافظې ته مو راشي، نو دا د ذهن او حافظې سره شپه مو پخپله جوړه کړې.  
 که له دې سري تېې د شپې سري او چوپي غيږې ته ننوځو، بنيادي هوسا شو.  
 بنيادي هغه غږونه د زړه په غوږونو واورو، چې هېڅ خوله او هېڅ فزيکي اله يې نشي جوړولای.

هيله ده نن شپه يو ښه پيل وي.  
 موږ د خدای د نور او کلام په لويو کيهانونو کې د خيال مزل پيلوو؛ چې خپل عاشقانه بخت تجربه کړو؛  
 چې د عشق، پوهې او آزادۍ د آسماني سرچينې په مينه ناکه غږ کې خپل معنوي سفر پرمخ بوځو.  
 \*\*\*

## د هستی رنگين باغ

هر انسان تر هغه ډېر زوړ او پوخ عمری دی، چې له څيرې يې ښکاري.  
 انسان روح دی، او روح مخکې تر دې چې زمانه پيدا شي، و!  
 نو دغه ژوند د روح لپاره يو فصل دی.  
 روح له الله څخه راغلی. او له الله څخه ټول راغلي شيان نیک، سم او پرځای دي.  
 موږ بايد له يو بل سره د هغو رنگارنگ گلانو په شان چلند وکړو؛ چې په باغ کې يو بل ښايسته کوي.  
 گلان چې څومره رنگارنگ وي، ښه ښکاريږي؛ او بې بډای ښکاري؛  
 سرنوشت دادی چې هره الهي زړه په ابدي گل واوړي.  
 آيا موږ دا حق لرو، چې د هستۍ په دومره لوی باغ کې يوازې خپل رنگ ولمانځو.  
 يو رنگ څنگه ووينو، رنگونه بايد ډېر وي، چې زموږ جلا رنگ ښکلا پيدا کړي!  
 کله چې د معنوي غوږېدنې هغه پړاو ته رسيږو، چې له نورو سره د وېرې، قهر او غرور پرځای په مينه  
 چلند وکړو؛ نو د خدايي کور په لور د ورگرځېدلو په لور مو ستر گام اوچت کړی.  
 \*\*\*

## کور مو برخليک دی

د ادب او کلام دوستانو!  
 موږ غږیږو؛ ځکه چې زړه غږیږي.  
 موږ غږیږو، ځکه چې زړونه مو کور يادوي.  
 موږ غږیږو، ځکه چې کور را نه پاتې دی؛  
 کور مو برخليک دی.  
 موږ آسمانونه هيږکړي؛  
 موږ په وچه کې لويديلي؛  
 خپل ستر سمندر مو هيږکړی...  
 موږ غږیږو، غواړو خپل کور او سمندر را په ياد کړو.  
 غږېدل د کور ذکر کول دي؛  
 نو د غږ او رڼا د کاروان هم مزلو د نارو له همدې گامونو سره ستاسو خيالونه، احساسات او له نقاشيو ډک  
 زړونه ښکلم او خپلې سرې شونډې د غږ او رڼا پرېام خوشي کوم.  
 \*\*\*

## سکوت ټوله وينا

چوپتيا غږ ده، کلمه ده، پوهه ده؛  
 سندرې او ترانه ده.  
 آيا کله مو د سکوت په اورېدلو زړه ورکړی؛ سکوت په زړه کې پرې ايښی؟  
 سکوت دکور لاره ده.  
 سکوت نه ليکل شوی کتاب دی.

سکوت نه زېږېدلی شعر دی.  
ایا موږ یوازې په سکوت او چوپتیا کې تازه کلمې،  
تازه افکار، تازه ویناوې، تازه سندرې موندلې، لیدلې او راوړې دي!  
\*\*\*

### سکوت نااشنا ژبه

موږ هغه وخت د یار غږ اورېدلی شو چې غوږ شو.  
غوږ ایښوول لوی هنر دی. موږ ټول هنرونه زده کولای شو؛ خو په خپل تل کې ویده سکوت مو لا نه دی  
لوستی؛  
سواد مو ورک کړی!  
دا ځکه چې سکوت بی بیې دی،  
سکوت څوک نه را باندې خرڅوي،  
سکوت وړیا دی، سکوت زموږ خپل دی؛  
مخکې تر دې چې وشو سکوت و. لومړی سکوت و بیا غږ شو؛ راغی هستي یې راوړه.  
سکوت ته به زړه ورکړو؛ خو د کور څرک وکوو. پرې به ږدو چې سکوت خپله نا اشنا ژبه زموږ پر زړه  
ولیکي؛  
بې کلامه غږ همداسې لاره کوي.  
\*\*\*

### ژوندی کلام

موږ هغه څه ته هڅه کوو چې د خپلو اړتیاوو په توګه مو منلي او زده کړي!  
خو ښایي دا زموږ اصلي اړتیاوې نه وي! ایا جسم او ذهن زما اصلي اړتیاوې پېژني؟!  
که زما کور په جسمي یا ذهني حسي یا رواني پوړیو کې وي؛ نو ورځنۍ مندې مې د اړتیاوو لپاره دي؛  
خو که کور په بې کورۍ، بې زمانې او بې مکانۍ کې وي؛  
نو بیا خپلو اړتیاو ته نه یم ورغلي؛ خپلې اړتیاوې مې نه دي په یاد راوړي؛  
خدای شېبه شېبه زموږ یوه، یوه اړتیا را ته منظوره کړې. موږ د خپلې اصلي اړتیا څیزونه شېبه په  
شېبه ترلاسه کوو.  
هغه څه چې د خوراک، څښاک، پوښاک او هوسایي لپاره لرو، زموږ خپل نومونه پرې لیکل شوي.  
خدایه! د ژوندي لیک، برخلیک، کلام په خاطر ډېره ډېره مننه!  
ایا دا ژوندی کلام نه دی:  
«د ژوندانه درسونه موږ ددې لپاره تزکیه کوي؛ چې غوره کسان واوسو»  
موږ دننه په ځان کې د خیال لوی ښار لرو؛  
موږ د لطیفو حواسو جلا فصل لرو؛  
موږ د خپل پټ ښار په بهرني وره کې حیران ناست یو!  
موږ دننه نه دي کتلي؛  
موږ دننه څه شی نه دي موندلي؛  
موږ خپل د ماشومتوب خوبونه هېرکړي!  
موږ وچه خوله او نهار ولاړ یو.  
موږ باندې د ښامار کیسه شوې.

مور د ځان دننه شنه او سره کانونه نه دي پرانستي.  
 بڼايي همدا شي به زموږ لپاره ددغه لوی کشف ډگر وي؛ نو رځي دا وړيا لاره په مخ ونيسو.  
 هو، له خوب او خيال سره به يوازې شو.  
 \*\*\*

## ذهن سيوری دی

غږ او رڼا له مور سره دي. مور د غږ په ډيوه د خپلو نا اشنا ځمکو په سفر وځو.  
 ځمکې دننه دي؛  
 قلمروونه، ستوري او لمرونه ټول دننه دي؛  
 د بدن وړوکی کيهان د هستی هنداره ده.  
 مور څه شی چې غواړو؛ هغه وينو. تور رنگ د مادې رنگ دی.  
 ماده سيوری پېښوي. دغه د شپې سيوری هم د مادې سيوری دی.  
 څومره چې ماده انبار کيږي؛ سيوري په مور کې نور هم لوړيږي.  
 تياره د مادې دېوال جوړه کړي. او دا ذهن دی چې د حجم هندسه کې ځغلي.  
 مور د ذهن رنگونو او سيوريو او دېوالونو را ايسار کړي يو.  
 اصلاً سيوری نشته!  
 سيوری هغه پوله ده چې ذهن يې پيژني،  
 او د ذهن پيژندنه وچه ده، بې ساه ده، او مړه ده.  
 مور يوازې د زړه له لارې ټوله هستي په ځان کې ځلولای شو.  
 او زړه به غږ مومي. زړه به غږ پسې لاره نيسي، زړه بې پښو ځي.  
 زړه سيوری، دېوال، حجم او شپه نه جوړوي.  
 او همدا د غږ اصیله رڼا ده.  
 ژوندی کلام: «ستر حقيقت په هيڅ کتاب کې نه دی ليکل شوی؛ بلکې ستاسو په زړونو کې ليکل شوی.  
 د نړۍ ټول کتابونه به بې ثمره وي؛ که چېرې ستاسو د زړه له پرانيستلو سره مرسته ونشي کړای!»  
 \*\*\*

## زه د غږ يوه تالنده

سمندر را چليږي. زموږ زړه کې د غږ او نور د سمندر څپې نڅيږي،  
 غږ مبيږي، تالنده او بريښنا جوړوي.  
 مور د نور او صوت يوه فزيکي ننداره يو؛  
 مور د نور يوه، يوه وړانگه يو؛  
 مور د غږ يوه يوه تالنده ياستو!  
 های، ژوند، هستي، ځمکه، انسانان، څيزونه څومره سپيڅلي دي!  
 مور د ستر سمندر د خولې شعر ياستو. مور ځاڅکي يو؛ آبدې ځاڅکي.  
 ځاڅکي نه مري.  
 ځاڅکي د ژوند له جنسه دي.  
 هر څه له آبدې جنسه دي. يوازې څيږې دي چې پور يې اخلو  
 او بېرته يې ايسته غورځوو او خپل اصلي وطن ته ستنوږو.  
 \*\*\*

## ژوند يوازې ځغلي

ژوند را پکې خُغلي. شپه او ورځ خُغلي؛  
دا نا پايه ډالۍ د يار له کوره پرمور را اوري؛  
مور ته تن او پوست کېږي؛ کور او مالت کېږي،  
مور ته ژوند او چاپېريال کېږي.  
مور ته آسمان جوړوي.  
مور ته ستوري را خړوي.  
مور ته د سپوږمۍ عاشقانه ډيوه بلوي.  
دا هرڅه زما او ستا لپاره دي. مور دومره ستر بزم راتوکولي او آزاد خوشې کړي يو.  
هی هی، هستي څومره عاشقانه منظره لري او زه تازه په دې پوه شوم.  
\*\*\*

### معنویت پېل دی

مور د نوې شېبې اوسیدونکي یو.  
حاضره شېبه نوې شېبه ده.  
همدا نوی کال، نوی پېل؛ معنویت نوی دی.  
او معنویت د کلمې او نور فصل دی.  
او مور د کلام او نور د فصل اوسیدونکي، او دا هرڅه نوي او تازه دي.  
مور هم دا نوی معنوي کال د زړه په حواسو لمانځو.  
مور د زړه سترگو او غوږو ته ځان سپارو،  
او د هستۍ د معنوي څېرې له لیدلو او اورېدلو خوند اخلو.  
څومره ښه، هره شېبه کولای شو نوي، تازه او بې جوړې واوسو.  
خدایه!  
شکر د نوي عمر، نوي زمان او نوي پېل په خاطر.  
\*\*\*

### د چوپتیا ذکر

«ځمکه خو د خدای ده. اسمان خو د خدای دی. دوزخ خو د خدای دی. سیندونه او کانونه خو د خدای دي... پرته له خدایه د بل چا نوم اخیستل، بل څوک یادول شرک دي.  
ارام اوسه هېڅ نه شته، یوازې خدای. خدای ته ځان او زړه وسپاره، خدای له تاسره دی.  
هرڅه د خدای ښی دي. هرڅه خدای پیدا کړي. او خدایي پوهه کامله ده؛ هېڅ مهال نه تېروځي!»  
شپه همدا ده چې نه غږیږي. څوک هغه وخت نه غږیږي، چې بل غږیږي.  
د یوه دوست ښه ملګرتیا داده چې ښه غوږ ونیسي. او شپه غوږ ده.  
شپه اوري.  
شپې څه ته دومره لوی سکوت جوړکړی!  
مور چې چوپ شو، څاروي چې چوپ شي، مرغان چې چوپ شي، بادونه او بارانونه چې چوپ شي؛  
څه به غږیږي؟!  
خدای چې شته زه به څه ووايم!  
خدای چې لرم، زه به څه وغواړم!!  
اه؛ خدایه زه غوږ ږدم، زه غوږ ږدم،  
ټوله چوپتیا ستا له ذکره ډکه ده.

\*\*\*

## له ذهنه لوڅ

غږ د رود او باران، لمر او توفان او هرې ساه په څېر روان دی.  
 غږ زموږ پېل دی.  
 موږ له غږ سره شوي یو.  
 غږ لومړنی دی، او روح لومړنی دی،  
 او پرته له متعال خدای بل هیڅ نشته!  
 څېرې د خوبونو څېرې دي، شیان د خوبونو شیان دي.  
 مادي پایښت نه پېژندلی خوب دی. څو چې مادي وو؛ خوب او خوبولي به وو!  
 زه د غږ یو ویده کڼدولی یم، یو نوم یم.  
 موږ کلام څرگندوو، کلام سپېڅلی دی. هستي سپېڅلې ده.  
 غږ، او کلام او هستي ټول ښکلي دي،  
 او ښکلا سپېڅلې ده.  
 ښکلا د یوې ښکلې ارادې؛ ښکلی تصویر دی چې د خیال سترګه یې تجربه کوي.  
 ښکلا شته؛ خو چې ولیدل شي.  
 کلام شته؛ خو چې واورېدل شي.  
 حقیقت شته، خو چې له ذهنه لوڅ ورووځو.  
 هرڅه شته، خو چې لیدلو او اورېدلو ته یې سترګې او غوږونه را وینس کړو.  
 او داسې سترګې او غوږونه دي چې عرفان او معنویت خوځوي.  
 موږ د عرفاني دیوانونو او دفترونو په کتلو او لوستلو سره؛ هغه تجربې له ژبې تېروو چې د معنویت  
 ستورو د کلمې په ښار او اقلیم کې په یوازېتوب کې کړي.  
 لکه د رحمان بابا د کلام او شعر اقلیم؛  
 «دا دنیا ده خدای له عشقه پیدا کړې  
 د جمله وو مخلوقاتو پلار دی دا»  
 دې شني ورشو ته ټول ازاد وربلل شوي یو.  
 له ژوندي کلام یو بل غږپ:  
 «کله چې د خدای پاک د مینې او عشق په باره کې خبرې کوو، باید په یاد ولرو چې د خدای مینه بې قید او  
 شرطه ده.  
 خدای دې ته اړتیا نه لري، چې خپله اراده د هغو وگړو له لارې عملي کړي؛ چې په مینه کولو نه  
 پوهیږي»

\*\*\*

## کامل عشق

یوازې عشق دی چې هستي لري.  
 عشق بقا دی.  
 عشق ژوند دی.  
 عشق زموږ برخلیک دی.  
 موږ عاشقانه ارادې راوړي؛ د عشق څاڅکي یو.  
 موږ عشق را زرغونوو؛  
 ځمکه د عاشقانه قدمونو واپ دی.

مور که خپله اراده عاشقانه کړو، او يوځل ټولي هستی ته په عاشقانه سترگو وگورو؛  
نو ټولي تيارې سم له واره مري. تيارې حقيقت نلري.  
تيارې هغه دېوالونه دي چې ذهن زموږ د روح پرخواوښا جوړکړي.  
يوه بله ژوندی وينا:

«مور په ژوندانه کې له ټولو هغو شرايطو سره مخ کېږو؛ چې ژوند يې لري. او له کوم ژوند سره چې مخ  
يو، هماغه ژوند دی چې موږ يې وړتيا ترلاسه کړې. همدا بشپړ عدالت، بشپړ حقيقت، او همدارنگه کامل  
عشق دی.»  
\*\*\*

## د نااشنا ځمکو مسافر

د وخت ژوندی ويناوال هارولد کلمپ:  
«غم مه کوئ، هرڅوک په ټاکلې سطح کې قرار لري. ځينې له تاسو پورته او ځينې ټيټ دي. او دا څه  
غوره والی لري؟ تاسو يوازې دا غواړئ چې د خدای لپاره پاکه مجرا او وسيله واوسئ!»  
راځئ يوځل د زړه په سترگو يو بل ووينو. راځئ يوځل د زړه په ژبه له يو بل سره وغږيو.  
موږ هر يو يوازې يو.  
زموږ ټولو اصلي وطن ليرې دی.  
موږ ټول د ناپيدا ځمکو په لاره ور روان مسافر ياستو.  
زموږ اصلي ټاټوبی مينه ده.  
موږ مينه ورکه کړې، ځکه په شيانو له يو بل سره خفگان کوو، جنگيرو، مړه کېږو؛ بيا به پيدا کېږو؛  
ځکه چې جنگيرو.  
موږ څومره چې د شيانو پرسر يو بل وهو، ټکوو هومره مو اصلي مينه ورکېږي، ليرې کېږي.  
يوازې مينه ده چې موږ ته بنادي، آرامي او آمن راوړي.  
\*\*\*

## دی هر وگړی یو ماشوم

«نو ته خدای لري. له خدای سره يې؛ خو پردې شرميرې؛ له خلکو له عادتونو شرميرې.  
داسې بنسکاري چې زړه دې له خدای څخه ډک دی؛ خو لا ماشوم دی؛ نوی راوېښ شوی او ته هغه نه  
پرېږدي چې راوېښ شي، له ځانگو راپاڅي او تا ته ځان بنسکاره کړي. له تا سره وغږېږي.  
واور! بڼه يې زده کړه؛ له هغه پټ ماشوم څخه چې نه پلار لري، نه مور لري؛ خو ستا په زړه کې له دا  
دومره زمانې ویده دی، پخلا شه!  
له ما يا هغه مه وېرېږه. له هغه د هېڅ شي شرم مه کوه. داسې يو ماشوم د امنی په زړه کې هم و؛  
د مريم په زړه کې هم و. د هر انسان په زړه کې هم دی... هغه که راوېښ شي؛  
شيان، ځمکه، اسمان، ستوري، کائنات، لمرونه، سپوږمۍ گانې، وختونه، فضا... هرڅه ورکېږي.  
هرڅه به وي؛ خو له خدای سره!»  
کلمه جاري ده. کلمه غږېږي.  
موږ، شيان، څيزونه، مرغان، څاروي، ستوري او د رود اوبه ټول دکلمي حاضر فصل جوړوي.  
موږ که ددغو کلمو غور په ځان کې پرانيزو هستي ټوله مينه ناکه کېږي؛  
نو موږ څه غواړو، چېرته روان ياستو؟  
\*\*\*

## هستې د معنوي غميو صندوقچه

مور هغه څوک يو چې بايد واوسو. نورکسان هم هغه څوک دي چې بايد واوسي.  
 هستي د ستر عشق له برکته را جوړه شوي؛ دغه بڼه يې موندلې.  
 مور پرته د عشق له ظاهرېدلو بل څه نه وینو.  
 هستي د زمان او مکان په قلمرو کې د خالص عشق انعکاس دی؛  
 نو هېڅ شی اضافي، بې ځایه او ناروا نه دي.  
 يوازې زموږ ذهن دی چې ځان روا او نور ناروا فکر کوي.  
 مور بايد له ټولې دغې هستۍ سره چې کرکه مو ترې کړې، او بده مو گڼلې؛  
 روغه وکړو؛ مينه وکړو.  
 سوله يوازې په عاشقانه زړونو جوړېږي.  
 زموږ ژوند، چاپيريال، هيواد، دنيا عاشقانه ارادې جوړ کړي؛  
 خو موږ په مينه شرمېږو، د عقل او فکر لويان يو؛  
 خو ماشومان نشو مينه نشو کولای!  
 \*\*\*

### هستي پرته له خدايه حس کوو!

موږ د الهي غږ او نور په دنيا کې اوسو.  
 هر وگړی، هر ژوندی موجود، هر څيز؛ نومول شوی؛ په ډاگه شوی.  
 هر وگړی يو خالص غږ دی چې موږ يې نوم-کلمه يادوو.  
 هر څيز يو غږ دی؛ منعکس غږ؛ ټول غږونه موږ ته غږېږي.  
 رڼا زموږ ده.  
 دغه دوه ابدې جريانونه ټوله هستي تغذيه کوي.  
 موږ چې څه خورو،  
 چې څه څښو،  
 چې څه موږ ته د ژوند ځواک را کوي؛ ټول د غږ او نور له سمندر را اورېدلي د عشق مېوي دي.  
 موږ غږېږو؛ خو غوږ ايښودل مو لا نه دي زده کړي.  
 موږ خپل غږونه اصيله او برتره ژبه گڼو او د طبيعت په ميليونونو ژبو هېڅ نه پوهېږو.  
 موږ هستي د خپل لگښت هټی گڼو؛ خو هستي د خداي ده. هېڅ شی پرته له خدايه نشته.  
 له هرڅه به ووځو؛ خو د خداي له قلمروه، د خداي له مينې، د خداي له هستۍ نه شو وتلای.  
 موږ هرڅه وينو، هرڅه اورو، هرڅه حس کوو؛ خو خداي... آ، سوځم؛ نه يې شم ويلای!  
 \*\*\*

### څه چې وينو ژوند دی

هغه ژوند چې په يوه ليرې او يوازې وچ زړې کې دی، په ما او تا کې هم دی.  
 خداي هماغومره د ما هم دی چې د زړې هم دی.  
 ستوری هماغومره هغه يوازېني ته ورنيردې دي، چې د تبت د وچو ډاگونو وچ کانی نيردې دی.  
 خداي شته او تر هرڅه نيردې نيردې؛  
 له نيردې هم رانيردې دی؛  
 له «ځان» چې ورته شو!  
 خداي دلته دی، هلته دی... نو زمان او مکان له کومه شول؟ ماده او انرژي له کومه شول؟  
 خدايه! حقيقت يوازې ته يې؛ زه دېوال یم او ټول دېوالونه مادي دي!

دا ما څه وکړل؟ ذهن مي ډک، جیبونه مي ډک، گيډه مي ډکه؛  
 خاطري مي ډکې، کور کهول ډک، کلی او کوڅه هم ډک...  
 زه د دروغجن زمان او دروغجن مکان دروغو پرسولي او لوړ کړی يم.  
 زه نه يم؛ دا هرڅه زره زره د خدای دي. او خدای د ټولو دی.  
 زموږ هره ساه، هر اواز، هر حرکت او هر پرک د خدای دي.  
 خدایه! څه چې دي ستا دي؛ نو هغه څه دي وشي چې ستا اراده يې غواړي.  
 شکر، خدایه په دې دعا سره مي زړه ته ډېره خوښي راغله.  
 خدایه! غواړم زړه مي همداسې سپین او تازه او له رنگونو ډک پاتې شي!  
 د نور او کلام دوستانو!  
 ژوند وکړئ؛ ژوند کول او د ژوند همکار کېدل لویه دعا ده؛ وگورئ ژوند څومره سپین دی.  
 رځی خپل قضاوتونه له ژوند څخه پاک کړو، رځی خدای ته سپین ور روان شو.  
 اها، زموږ ټولو کاروان سپین دی.  
 برخلیک څومره ښکلی شو؛ برخلیک تک سپین شو.  
 غوړ ږدم، ژوندی استاذ په زړه کې غږیږي:  
 «يو له هغو څيزونو څخه چې د حق د استادانو په حضور کې يو وگړی ورته لاره مومي؛ هغه د ځان په  
 دننه کې د الهی عشق موندل دي. دا د وجود هغه نه پیژندلې برخه ده چې د چا پام نه ورگرځي هلته دې  
 عشق او مینه ومومي.»  
 \*\*\*

### د غږ سنگتراش

د الهی عشق لوړو ته رسېدل، د هر روح برخلیک جوړوي.  
 موږ ددې لپاره ځمکني شو؛ چې ورک آسمانونه بیا ولټوو.  
 موږ یوازې شو، چې د عشق په غږونو او رڼاگانو د خدای او هستی خدمت وکړو.  
 موږ ارواوي یو.  
 ارواوي الهی سپرغی دي.  
 روح د غږ په پښو او د رڼا په سترگو ځان ویني، د ذهن او حواسو تیاري او ژورې پیژني او خپل اصیل  
 وجود پرانیزې.  
 او اوس د کلام موسم دی.  
 کلام د هستی اساسي جوهر دی.  
 ارواح د کلام په الماسو خپل آسماني ښار جوړوي.  
 او د غږ او کلام سنگتراش ته بیا شاعر وایي.  
 شاعر د کلام له غږونو نه د فرهاد د اوبو چې نه راباسي.  
 او دا ټول د عشق برکت دی؛ نو دادی جوړه شوه؛  
 کوم شاعر چې د خدای له زمانې وم؛ وزېږېدم!  
 شاعرانه زوکړه د هر سنگتراش فرهاد د زړه ودانۍ ده، چې تاسو ته یې وروڼه پرانیزې.  
 دلته د مینې ساه چلیږي، او مینه ده چې هستی ته ساه ورکوي؛  
 رځی د خیال په وزرو د رڼا د برجونو او د غږ د رودونو په لور شعروال ور والوزو!  
 \*\*\*

### مینه‌گر رودونه

غږ د کلام ټاټوبی دی او رڼا د غږ همزولی آبدی جریان!

ژوند او ژوندي د غږ او رڼا د ستر سمندر څپې او موجونه دي چې د هستۍ په زړه زړه کې لاره وهي. شیان او څېرې، نومونه او دريځونه ټول د غږ او رڼا مرجانونه، لعلونه، صدفونه او الماسونه دي چې ارواوو اغوستي.

موږ د غږ او رڼا پر اوږو خپل لوی سفر پیل کړی او بېرته د هسک لوړو ته ځي ژو. غږ او رڼا د خدای دي.

غږ او رڼا د لوی متعال مینه‌گر رودونه دي. او موږ د غږ او رڼا د رودونو او سیندونو لامبوزن؛ کور ورکي کبان!

هو، هستي «زه» «ته» «هغه» دومره شاعرانه شول!

د غږ او رڼا، له غږ او رڼا ډکو ستورمزیو!

غږ ستاسو لپاره دی. رڼا ستاسو لپاره ده. بل څه نشته؛

هرڅه د غږ او رڼا راز راز کالپوتونه، کورونه، مانۍ او غرونه دي چې ذهن یې د سپاینس او مادي پر ژبه کاره واره راژباړي.

ټول غږ او رڼا لري او له ځانه ویشي او په خپل فکر، خیال او احساساتو کې روزي او د ځان پېژندنې او خدای پېژندنې په تجربو کې ځلوي.

موږ ته لمر او ستوري، موږ ته سیندونه او چېنې، موږ ته گلان او بوراگان، موږ ته خدای او خپل زړه؛ ټول خپل دي.

نو د لمر او ستورو سترو میلمنو؛ کوربنو!

غږ او رڼا ستاسو خپل جنس دی. غږ او رڼا د ټولو دي؛ خو د هیڅ نوم نه دی پرې لیکل شوی.

موږ هر یو جلا، جلا، خو ورسره د غږ او رڼا د کورنۍ بې جنسپته وگړي یو.

موږ لومړنۍ سپرغۍ یو.

موږ لومړني غږونه یو.

موږ د ستر سمندر سپین سپین څاڅکي یو؛

ذهن او حواسو موږ ته نومونه، قومونه، نژادونه او سرحدونه جوړ کړل،

او موږ ځمکني شو.

اوس زموږ ذهن او حواسو غږ او رڼا په تورو او هندسي کلمو کې ایسار کړي

او همدا د کلمو او تورو هندسه زموږ لیک دی، زموږ ادب دی، زموږ شعر او شاعري ده.

\*\*\*

## زړونه د سمندر په لور روانې بیړۍ

راځئ خپل زړه سپین خوشي کړو، د خیال وزرې واغوندو او د غږ او رڼا په کاروان کې،

هغه ستر سمندر، هغه ستر لمر او هغه نه لیدلي اقلیم ته کډه شو.

سمندر د څاڅکو وطن دی.

موږ لوی وطن هیڅکړی او د دېوالونو او برجونو په تنگو او تیارو، بې لمره او بې غره سوږو ننوتی یو.

موږ سمندر خوشي کړی؛ خپلې تندې په ترڅو او له اوره ډکو دوزخي اوبو سوږو.

موږ هلته یو؛ چې باید واوسو.

ژوند سپېڅلی دی. شېبه سپېڅلی ده. چاپېریال او ماحول سپېڅلي دي. موږ باید سپین گامونه واخلو.

سپین گامونه موږ د سمندر بچي زېږوي؛

موږ «سمندري» د سمندر گامونه او قدمونه یو؛ خو چې راوینس شو.

راځئ زړونو ته ورشو، زړونه د سمندر په لور روانې بیړۍ دي.

دغه بیړۍ ذهن باندې مه ایل کوئ.

د زړه بیړۍ له ذهن او حواسو وتي ستورمزی سپوږمکۍ ده.

زړه چې پرانیستل شي؛ بیا خدای شته؛ بیا حرکت نشته؛

بيا هرڅه رسيډلي دي. بيا ټول مزل شوی دی.  
هو همدا مو غوښتل، سپينه زمانه همدا ده، سپين وطن همدا دی، سپين گامونه همدا دي.  
موږ همهاغه شو چې غوښتل مو! برکت دي وي.  
\*\*\*

### پرته له خدايه څنگه ژوند کوو؟

زه څه يم؟  
ژوند څه دی؟  
زه ولې دلته يم؟  
آيا ژوند يو ناڅاپي او پخپل سر قدم دی؟  
آيا کله مو ځان داسې پوښتلی! آيا کله مو ددغو بنسټيزو پوښتنو د حل زيار ايستلی!  
آيا که زه ددغو پوښتنو ځواب ونه مومم؟ ژوند راته په کولو ارزي؟!  
د نور او کلام موج د حق له لور استاذ شمس څخه څنگه پر مولانا ولگيد!  
د اگاهۍ دغه لمر د مولانا اصیل وجود(روح) و غور اوه.  
دغي معنوي تودوخې د يوه مسافر روح پر مخ د بېرته ستنېدلو لاره پرانيسته  
او مولانا د هسک په لور ختلي زینې په ځان کې دننه را وینې کړې او اوچت ولاړ؛  
وخوت او دا واټن يې په سرود او څرخنده نڅاه سره وواهه.  
شمس:  
«لومړی ځل مې چې رومي وليد د مطالعي لپاره د زياتو کتابونو بار يې له ځان سره درلود، کتابونه مې  
ترې واخيستل، او د اوبو په ډنډ کې مې واچول او ورته مې وويل:  
اوس بايد د حق په طريقه ژوند وکړي!»  
نو ځکه موږ غږ غږوو؛ په خوله يا په تار او بله هره تخنيکي يا سازي اله غږوو.  
موږ د نور د معرفت لپاره څراغونه، ډيوې، شمعدانونه؛  
د اوبو بريننا، د تېلو او غازو رڼا د ساينس پر ژبه جوړوو او خپل کورونه او محلونه ور باندې سپینوو،  
رڼوو.  
موږ د غږ او رڼا مينه له پېله له ځانه سره لرو.  
\*\*\*

### د چوپتيا سپينه کلمه

نو دوستانو راځئ په دې نوې شپه کې د يو بل لپاره د مينې دريځي شو. راځئ يو بل ته مينه ورکړو.  
مينه په کولو تر لاسه کيږي، همدایې الهي قانون دی.  
راځئ دغه سپين قانون په خپل زړه کې ووينو.  
راځئ يو بل سپين سپين ونومو.  
موږ په شپه کې يو. شپه چوپه ده. شپه نه غږيږي. شپه نه غږېدلې کلمه ده؛  
شپه سپينه ده؛ خو چې له مادې پرته وليدل شي.  
چوپتيا د شپې ژبه ده. موږ خپله ژبه له سهاره تر ماښامه کاروو، او لا چې چوپ شو؛ فکر کوو!  
آيا زموږ ډېرو خبرو د چوپتيا سپين وطن تر اشغال لاندې نه دی راوستی؟  
آيا کله مو چوپتيا غوره کړې.  
آيا موږ کله هم چوپ شوي او غوږ شوي يو؟ آيا څه چې وايو نه غږېدلې کلمې او ويناوې دي؟  
که د نورو له خزانو د خپل فکر د جبونو ډکول!  
موږ ځينې شيان په خوله غواړو، ځينې شيان په خپل خيال او پټو احساساتو کې ساتو؛

خېنې شيان بيا په فکر کې لرو او هره شېبه د خپلو غوښتنو فصل رېږو.  
 بڼايي ووايو ما دغه يا هغه شې نه دی غوښتي!  
 ناکامی او ناروغی، لوږې او تندې، یخنی او گرمی، غمونه او دردونه هېڅوک نه غواړي؛  
 نو دا له کومه شول؟!  
 راځئ چوپتیا تجربه کړو،  
 راځئ چوپتیا ته غوږ شو، گوندې د ژوند لوی لوی رازونه واورو.  
 \*\*\*

## خپل شتون راوباسم

د ژوند سارې او تاوده ټول له خپل اصیل کوره د جلا شوي روح د اړتیا له مخې دي.  
 هر وضعیت، هر قالب یوازې د روح د اړتیاوو له مخې شتون لري؛  
 نو فرد هغه څوک کیږي چې ذهن او کړنې یې راوړي.  
 فرد خپل لیکل شوی کتاب دی.  
 دا چې په یوویشتمه پېړۍ کې مولانا رومي د نړیوال ستري او مادي خپلي نسل د پام وړ ګرځېدلی؛ موږ ته  
 را ښيي چې انسان د مادي، فزیکي او جسمي لوړو، تندو او اړتیاوو ترڅنګ معنوي اړتیاوې هم لري.  
 او دلته دی چې شمس، مولانا، بایزید، حافظ، رحمان او کبیر د معنوي مندې لاره د کلام په ډیوو  
 روښانوي.  
 انسان ورو، ورو او د فردي تجربو له لارې د خپل اصیل حرکت او معنوي سفر لاره مومي.  
 او دا ښیي چې وګړي، څاروي، مرغان، نباتات او حتا مادي اجسام ټول د ستري الهي پروژې ګډونوال  
 دي.  
 \*\*\*

## د غږ میدان

موږ سره لېرې یو؛ خو دا واټن یوازې جسم ته معنا لري.  
 غږ زموږ رویبار دی. غږ زموږ راشه درشه ده.  
 غږ موږ سره نږدې کوي. غږ زموږ میلمستیا ده؛ او موږ هم کوربه هم کوربانه!  
 موږ غږ اخلو، غږ غږو او غږ رسوو.  
 د غږ میدان زړه دی. پاخه او ښه، ښاد او مینه ناک غږونه یوازې له زړه را وځي.  
 ذهن د ګټې غلام دی.  
 ذهن انسان په مادي اړیکو کې ایسار ساتي.  
 یوازې زړه دی چې په غږ سره خندا، خوښي او مینه روزي.  
 موږ هم د زړه یوه پاچا ته واک ورکوو، څو غږ راباندې واورې؛ غږ ام واوروي او غږ کې مو بوځي.  
 هر فرد خپله، خپله شپه لري. شپې تیاره جوړه کړې، څو موږ دروني دنیاوو او کیهانونو ته ولاړشو.  
 زموږ دننه نړۍ هم ستوري لري، هم سپوږمۍ او هم روڼ لمر!  
 همدا زموږ د اساسي ځمکو او وطنونو ټاټوبی دی.  
 موږ هومره څه دننه لرو چې پوهه یې دننه راپکې وینه شوې.  
 موږ د خپلې اګاهۍ په وزرولو الوزو، او هومره الوزو چې اګاهي مو غوړېدلې ده.  
 زموږ هستي، زموږ دنیا هومره ارته او پراخه ده چې لیدای او پوهیدای ورباندې شو؛  
 نو شپه له دې خبرې سره ولاړه ده چې دننه نظر وکړو! دننه ولاړ شو؛  
 خپل شخصي او فردي لمر شو؛ ویې وینو او ترلاسه یې کړو.  
 \*\*\*

## خپل کلی

مور او تاسو یو او دا تلپاتې حقیقت چې عشق شته!  
عشق د ژوند جوهر دی.

هستی د عشق معنا ده.

دا انساني پوهه ده چې عشق یې په شته هستۍ، څیزونو، فکرونو او تمدنونو معنا کړی.  
دا د ذهن له دریځې راوتی واقعیت دی. عشق ځای لري؛ خو چې ذهن یې معنا نه کړي.  
عشق شته، خو چې وشي.

عشق په کولو پیدا کېږي؛ تر لاسه کول یې همدا دي.

او عشق دادی چې له ځان څخه وپوښتو:

«زه نورو ته څه کولای شم»

«خدایه!»

زما غوښتنې نه؛ سنا اراده دي ترسره شي!»

الهي عشق روح پنځولی. روح نوم نه لري. وطن یې هم نوم نه لري؛ پرته له روح چا هلته پښه نه ده ایښې.  
د روح کور د ژوند په هېواد کې دی. د غږ او رڼا رودونه روان دي او د روح کور ته همداسې لار  
ور غځي دلي؛

د خیال سترګه مور هلته وړي.

د روح کلی د خیال په وزرو موندی شو؛

او د خیال بیړۍ یې له ځنډه مور ته ولاړه ده،

چې زړه له ځانه خوشي کړو؛ خیال را وینښيږي او بیا «زمان» یا «مکان» نشته؛

مور پرته له ځنډه په «خپل کلي» کې یو.

\*\*\*

## د غږ په عمر زړه او پاڅه

غږ اخیل دی. نور اخیل دی. غږ او نور د انرژۍ د نه پیژندلي سمندر لاره-پوهه له ځان سره لري.  
زما او ستاسو دا نړۍ، ستوري، لمر، سیندونه، کبان او هستي ځکه ژوندي دي چې غږ او رڼا را اوري.  
مور د غږ او رڼا عاشقانه انرژۍ په حرکت او څپه راوستي یو. او لاره هم پرته له ځنډه په «کور» ورسپړه  
ده؛

ځنډ یوازې په ذهن کې دی.

روح نه ځنډېږي.

روح د خدای دی.

او خدای شته؛ زیات نه تشریح کېږي.

خدای نه تشریح دی، نه تفسیر؛ خدای دی.

غږ مینه او ښکلا ده. غږ ژوند او بقا ده.

مور د غږ په عمر زړه او پاڅه یو.

مور غږ جوړ کړي غږ مو لوړوي.

زموږ ګامونه د غږ په اندازه ارت او لوړ کرل شوي.

مور د غږ څپره او ننداره او سورلی یو.

زموږ جسم، زموږ حواس، ذهن ټول د زمان او مکان په پولو کې ولاړ دي؛

خو غږ د زمان او مکان دېوال څېړي کوي.

غږ تر هرڅه وځي، الوزي.

غیر تر زمان مشر او تر مکان ارت دی؛ نو راځئ زړه غږ ته ورکړو.  
راځئ هغه اصیل غږ پسې د خیال په سترګه ووځو.  
راځئ دننه ولاړ شو، په زړونو کې دیره شو او واورو، چې غږ د چا نښه او نوم دی؟  
\*\*\*

## زه خپل ځنځيري

د غږ او رڼا باران روان دی.  
هستي شېبه په شېبه ژوند اخلي او پرانيستل کېږي.  
زموږ د ذهن برجونه د هستې پولې او وروستۍ منارې جوړوي.  
موږ د خپلې اگاهۍ په پولو کې له غورځو پرځو ډکه نړۍ جوړوو او همدا مو د شناخت ځلي جوړيږي.  
موږ هغه څه لرو او منو چې د پوهې او اگاهۍ پولې مو ور رسيږي.  
زموږ دنيا، زموږ د اگاهۍ قد او هندسه ده.  
پرانيستي زړونه، پرانيستي دنيا لري.  
څومره چې له خپل زړه او خیال څخه دېوالونه، ځنځيرونه، له ښامارانو ډک غرونه  
او له اوره راغلي سیندونه لېرې کړو؛ هومره مو هستي غوړيږي؛  
هومره مو دنيا پراخېږي.  
نو خوب او سکون څه ښه دي. خوب او سکون هغه فرصتونه دي، چې موږ پکې غرونه،  
اورونه، دېوالونه او زندانونه نه لرو.  
بس همدلته پاتې کېږو او سپینېږو؛  
خوب او تشه کې ډوبېږو.  
\*\*\*

## زړه کې کرل شوي کرښې

« له فکره، حواسو، خاطرو سپین پیدا وم؛ ناڅاپه په جسمي حواسو کې راوینس شوم. زه چې هېڅ  
وخواځېدم، په شیانو ولګېدم. د شیانو د دنيا یو (شی) شوم. د زمانې یوه پاڼه شوم.  
هی هی له ما هېڅ هېر شو. هېڅ له شیانو ډېر، ډېر، ډېر غټ دی. نه پوهیږم څه را شوي؛ زه باید ځان  
پرانیزم.  
دا ټولې اپلتي د ځان پرانستلو هلي ځلي دي...  
غواړم وسوځم. غواړم په هر شي، په هر چا، په هر اور کې وسوځم.  
غواړم په اور کې دننه د ژړا چیغې شم؛ د اوښکو دارې شم. غواړم د خدای سپین اور د ما څېره، نوم، او  
شخصیت وخورې، لولپه کړي. ټول ځان مې خدای ته تش او سپین پاتې شي! هی هی چې موږ څومره  
ټنبلان او کم سواده یو. موږ یوازې مجسم، مجسد، لمسي حواس او پېژندنې لرو. موږ هېڅمهال نوي،  
تازه او سوچه شیان نه دي لیدلي. دا ټول عمر د نورو د فکرونو او عادتونو په میتيازو کې کښېناستلي،  
پاڅېدلي، غږېدلي او اوسېدلي یو»  
راځه ذهن پرېږدم، خاطرې پرېږدم، زړه یادونه او دردونه پرېږدم.  
راځه زړه او ذهن تش کړم.  
راځه تش او سپین پاتې شم.  
راځه مینه وکړم؛ بې له دې چې څه وغواړم! هو مینه وکړم او هېڅ ونه غواړم.  
خدایه!  
زه خپل برخلیک زړه ته سپارم؛ زړه کې مې همدا کرښې له ابدې کرل شوي.  
زه د هغه لوی زړه کښت یم.

\*\*\*

## د کلمې کور او کلی

دوستانو د صوت او کلمې قافله د هستۍ په زړه زړه کې خُغلي او ژوند ویشي.  
ژوند خُکه پایښت مومي؛ چې کلام مینه ده او بې له خُنده اوروې.  
او مینه خُکه شته؛ چې خدای شته.  
ژوند په کلمه غږیږي. کلمه خپله ژوند دی. موږ د غږ او کلام په قلمرو کې اوسو.  
ادب، شعر، کیسه، روایت دا هرڅه د کلام د فصل وچې میوې دي، چې په رسالو او کتابونو کې دېره کیږي.  
کلام شته، او موږ یوازې شته کلام غږولای شو.  
زموږ زیات تلاش دادی چې کلام څرگند کړو.  
موږ په جامو اموخته شوي یو. او د کلام په لیدلو او اورېدلو کې زموږ زیاته پاملرنه کالښ او جامو ته ده.  
موږ د کلمې په کاروان کې لاره و هو، او کلمه په زړه کې ده.  
زړه د کلمې کور او کلی دی.  
کلمه له زړه راوځي او هستي نوموي.  
کلمه زموږ بیړۍ ده. موږ په کلمه کې د خپل ورک کلي په لور مسافر یوو.  
\*\*\*

## د ذهن دورې

ژوند شته. ژوند نه لږیږي. ژوند تل خُغلي؛  
زیاتېږي!  
څیرې، تیاري او رڼاوې رنگ بدلوي، ځي او راځي؛  
خو ژوند هماسې تازه، ځوان، مست او عاشق لاره وهي.  
هستي د ژوند څیره ده.  
بي زمانه ژوند، ناپایه ژوند، آبدی ژوند او اصیل ژوند هغه وخت تجربه کېږي،  
چې له څیرو والوزو، له تیاریو واورو،  
چې دېوالونه په خپل ذهن کې مړه کړو؛ دېوالونه ذهني دورې دي!  
چې سپین شو، حواس هېرکړو، ذهن او د ذهن تلوسي وېدې کړو  
او د خیال وزرې واغوندو، ولاړشو د زړه سپینې دښتې ته.  
او په سپین خیال کې ساه وباسو.  
دادی شپه ولاړه، ورځ ولاړه، زمانه ولاړه، مکان ولاړه...  
هرڅه ولاړل؛ یوازې یو پاتې شو، یوازې یو.  
های، دا خو هېڅ شی نه و، دا خو پرته له خدایه هېڅ شی نه و.  
\*\*\*

## پټه نڅاه

«هدف یو؛ خو لارې جدا جدا!»  
هر فرد په خپله ځانگړې لار کې دی.  
لارې یوه خوا درومي؛ ټول د ابدیت مسافر دي.  
دا هره لاره سپینه ده، شخصي ده او حقیقي.

هر وگړی د غږ سپرغی راوړی او د غږ سپرغی به مو خپل اصیل کلي ته وړي.  
او دا به هغه وخت کېږي، چې موږ د غږ او رڼا له رانه ورکو سرچېنو سره بېرته اشنا شو.  
غږ او رڼا آسماني ورکړه ده؛ ځکه نو د ټولو لپاره ده، او د ټولو لپاره پرېمانه ده؛  
نو هرڅه شته، یوازې دا چې موږ خپل زړونه پرانیزو  
او د خیال مرغه د ورک کور د باغونو په سفر خوشي کړو.

\*\*\*

شعر د صوت د سمندر سپین کنډولی دی چې ویناوال یې د خیال په سفر کې څښي او موږ ته خبرې ترې جوړوي.

شعر د غږ سپین توفان دی؛

شعر غږ ښکاره کوي؛

شعر غږ وايي؛

موږ په شعر کې د غږ را نه پټه نڅاه مومو، گورو او په غږ سره پیدا کېږوو.

\*\*\*

## ټول باور و!

د طبیعت سراسري موسم موږ په یوه پاکه، وینځلي او تصفیه شوي هوا کې را چاپېرکړو.  
فضا چې زموږ انسانانو د کړو وړو له امله د دودونو، گردونو، بخارونو او میکروبونو پراخ کښت پوښلي وه؛

د واورې او باران څاڅکي، څاڅکي اوبه یې وینځي

او باد مړې پانې او وچ لرګي د طبیعت له ژوندي مخه را ټولوي.

او موږ سړو نیولي یو؛ په ځای او موقعیت په تنګ یو.

موږ ژوندي یو؛ خو ژوند نه کوو.

موږ له ژوند څخه دمخه او له ژوند څخه وروسته په فکر کې لرو.

سمندر ژوند کوي او ژوند را (پو) کوي.

د غږ او رڼا سمندر خپل نفس په موږ کې خوشي کوي او دا ټوله مینه ده.

موږ د ابدې مینې نه لیدلي سمندر ساه شړلو او ساه را کښلو په پښو ودرولي یو؛

نو د زړه درې ددغه عشق باد او باران ته پرانیزم.

نه، درې او دېوالونه نشته، زما ذهن گټله چې زما او مینې ترمنځ دېوالونه ولاړ دي؛

دا باور مې چې پرېښود، درې او دېوالونه دروغ شول.

\*\*\*

## د مینې نښې

د غږ او رڼا مینه والو!

راځئ د زمان دا تش کور،

دا تش هیواد په مینه وغوړوو.

راځئ د مینې ویش د خپل زړه له سمندر په پیل کړو.

راځئ ددغه نه تشیدونکي سمندر مرجانونه، صدفونه او بې رنگه الماس

د غږ او کلام په اوږو د یو بل پرخوا ورخوشي کړو؛

هو، موږ ټوله دنیا په مینه پاللی شو؛ هو، موږ زړونه لرو.

مینه د هغه چا په برخه ده چې خالصه مینه پر ټولو ولوروي.

داځکه چې ټول ابدې نښې دي، هستي له مینې جوړ باغ دی.

راځئ زړونه سره هنداري کړو.  
 راځئ د حواسو او ذهن پرځای د خبرو واگي زړه او خيال ته پرېږدو.  
 راځئ هستی او ژوند ته د مېنې په سترگه وگورو.  
 پرېږدی چې هستي يوازې له مور څخه مينه واوري،  
 يوازې مينه د تاريخ خاطرو ته پاتې شي.  
 او د مادي دنيا له تللو وروسته زموږ کار او ميراث د مينې نښې وي؛  
 خدايه!  
 ددې هرڅه په خاطر شکر!  
 \*\*\*

## مور غږول

د روح آزاد گريبت اوږدې زمانې د مادي عقل په کپس کې تېروي،  
 چې د اصلي آزادۍ او معنوي لمر د سمندر موجوده او څپې يې ووهي او راويښ شي.  
 او بيا دا مهال پوهيږي، چې دا ذهن جوړکړي د تېلو او غوريو ډيوې او څراغونه څومره کانه او ړانده دي.  
 او له هغې شېبې د خپل معنوي ټاټوبي او وطن لاره نيسي.  
 موري د (مور ورځ) راغله ځي او راځي او ته پخپلو يادونو سره زما د خيال او عاطفې ځمکې له سره شنې کوي!  
 خوري او د ژوند بادونو او بارانونو (شنې) کړي، له ريښو ويستي ارواح! ته زما مور يې.  
 زه ستا د لمنې گل يم.  
 زما د ژوند سپرلی، ځواني، مستي، غورځي، پرځي،  
 په تا کې ويدي وي او هره ورځ راويښيږي.  
 موري!  
 زه هره شېبه پخپل ژوند سره تا راوينوم.  
 نه پوهيږم ولې زما پرځېره ستا ټکلا څوک نه ويني!  
 موري!  
 زه ولې په هنداره کې ځان وينم!  
 زما نوم، زما ژوند تا غږولي.  
 ته خدايي شپېلۍ يې!  
 زه ستا سندره يم.  
 موري، ته هره شېبه ساه باسي؛  
 لکه زه چې ساه باسم.  
 زه غواړم په تا کې ويدي سندرې وغږوم؛ موري زه تا غږوم.  
 اولمير هم يوې مور دنيا ته راوړی و.  
 د احمدظاهر ټولي سندرې په مور کې ويدي وي.  
 ملنگ جان د مور وچ او کنگل وهلي او دمه شوي غږونه ژوند ته راوړل.  
 هر ويناوال «مور» غږوي.

## نوي کايېنات

اه، شکر خدايا! شکر دنيا ټوله نوي او تازه ده.  
 زه نن هغه دنيا گورم چې هيڅمهال نه وه.

دا نوي دنيا، نوي نړۍ او نوي ژوند دی!  
 دا نن شوه چې زه کايېنات نوي مومم. کايېنات ټول نوي او تازه دي.  
 کايېنات ژوندي دي؛ له ژونده ډک دي. کايېنات خدای پيدا کړي. او د هغه زمانه تل تازه؛  
 تل نوي ده! کايېنات له دغه غره ډک دي.  
 کايېنات له نويو کلمو او ويناو ډک دي.  
 کايېنات تازه د تخليق له زړه راوتي؛ تازه ورم غروي.  
 کايېنات تازه ليکل شوي. زړه زړه د کايېناتو له تازه ويناوو او کلمو ډکه ده.  
 حتا يوه شنه پاڼه، حتا يوه وړوکي چوڅکه، حتا يو وړوکي کب د نوي شېبې غږ دی.  
 ټول خبرې کوي. ټول غږوال دي.  
 ټول پاکه او سپېڅلې ترانه غروي؛ همدا يې دعا ده همدا يې شکر کول دي؛  
 زه له کايېناتو سره خپل زړه او خوله او پټ حواس شريکوم؛  
 هو، ژوند همدا دی!  
 \* \* \*

### مينه شته؛ ژوند شته

زه په ځمکه اوسم؛ په ځمکه کور او کلی لرم.  
 ځمکه د کايېناتو يوه ځانگه ده؛ ځمکه د هستۍ يو گل دی.  
 ...زه په وينه له ځمکې سره يم؛ خو چې شپه شوه، زه پريوتم،  
 حواس ویده شول، ذهن ارام شو؛ زه بيا چېرې را وينېږم؟  
 زه په خوب کې د کومو ځمکو ميلمه يم.  
 زما خوبونه د خدای په بې شمېره کايېناتوکې نوي تجربې دي.  
 خوب بې لگښته بېرې او وزرې دي چې ما د نا اشنا ځمکو ليدلو او تجربه کولو ته ور ولي.  
 خدايا! په دومره لويه او ناپايه هستۍ سره ماته اسانه را زده کوي چې يوازې مينه کوي.  
 که مينه نه وي ټول کايېنات مري.  
 چې خدای شته، مينه شته.  
 چې مينه شته؛ ژوند شته او روح به تل شتون ولري؛  
 کټ مټ لکه زه، ته، هر گړی!  
 \* \* \*

### خدای شته

«غواړم وسوځم. غواړم په هر شي، په هر چا، په هر اور کې وسوځم.  
 غواړم په اور کې دننه د ژړا چيغې شم؛ د اوښکو دارې شم.  
 غواړم د خدای سپين اور د ما څيره، نوم، او شخصيت وخورې، لولپه کړي؛  
 ټول ځان مې خدای ته تش او سپين پاتې شي!  
 هې هې چې زه څومره ټنبل او کم سواده وم؛ ما يوازې مجسم، مجسد، لمسي حواس او پېژندنې لرلي؛  
 دا وچې کلمې هم همداسې راڅخه تويې شوي!  
 ما هومره زمانه نوي، تازه او سوچه شيان نه ليدل.  
 دا ټول عمرونه د نورو د فکرونو او عادتونو په ميتيازو کې کښېناستلي، پاڅېدلي، غږېدلي او اوسېدلي  
 وم.  
 څومره ځان تېر باسم. څومره نور په خپلو ژوولو او کمزورو خبرو ټيل وهم.  
 دې نړيوال تمدن ته وگورئ، نړۍ زما د لاس نانځکه ده؛ خوکه وایم نړۍ د ژوند چرگه ده؛

هم د لاس نانځکه ده.  
که وایم نړۍ د مجسم، مجسد او لمس کېدونکي مرگ هنداره ده؛  
بېا هم نړۍ د ذهن نانځکه ده.  
وگری یوازی د خپل ذهن له انعکاس سره لاس او گریوان کېږي.  
نړۍ له ذهن څخه راټوکېدلي زما د ذهن د هلوځلو مسافه ده»  
**چوب به شم؛ سپین به شم خدای شته، شته، شته!!!**  
\*\*\*

د ۱۳۸۸ ل. کال د سلواغې ۲۴ مه  
د غږ او رڼا ټولگه همدا شېبه د کلمو په وړا کې ووته  
هرڅه خدای تعالی ته سپارم!  
وفا سمندر

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)**  
**Ketabton.com: The Digital Library**